

Pekka Saarela

Nuorisobarometri 2 / 1998

Selvitys 15-29-vuotiaiden suomalaisten nuorten yhteiskunnalliseen osallistumiseen, politiikan painopisteisiin, tulevaisuuden odotuksiin ja kulttuuripalveluihin liittyvistä käsityksistä.

© Pekka Saarela ja nuorisosiain neuvottelukunta

Kansi: Jukka Urho
Taitto: Reijo Viitanen

ISBN 952-442-072-4
ISSN 1455-268X

Paino: NYKYPAINO OY
Helsinki 1998

ESIPUHE

Syksyn 1998 nuorisobarometrin mukaan työllisyyden hoito sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen ovat yhä tärkeimmät poliittiset tavoitteet myös tulevalle hallitukselle. Näiden ohella valtion velanhoito nähdään tulevan hallituksen keskeiseksi tehtäväksi. Nuoret eivät hyväksy sosiaali- ja työttömyysturvan väärinkäyttöä tai veronkiertoa. Sosiaalinen eriarvoisuus on nuorten mielestä kasvanut eri väestöryhmien välillä. Erityisesti naiset ja työttömät vastaajat arvioivat nykyisen hallituksen työllisyyspolitiikan onnistumista kriittisesti.

Myös nuorisotyöhön sekä muihin kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin tarvitaan nuorten mielestä jatkossa lisäpanostusta. Varsinkin nuoret naiset arvostavat maamme kulttuuripalveluja ja niillä on heidän vapaa-ajanvietossaan keskeinen sija.

Vuoden 1996 nuorisobarometrin tuloksiin verraten nuorten luottamus yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan on vahvistunut oikeuslaitosta lukuun ottamatta. Poliittisten instituutioiden luottamus nuorten keskuudessa on yhä varsin vaatimaton, mutta poliisin, puolustusvoimien ja tasavallan presidentin toimintaan nuoret luottavat. Vaihtoehtoiset vaikuttamisen muodot kuten yleisönosastokirjoittelu, julkiset mielenilmaukset ja boikotit ovat erityisesti nuorten naisten suosiossa. Väkivaltaisiin vaikuttamiskeinoihin nuoret sitä vastoin eivät halua turvautua. Samoin rakennusten töhriminen, turkistarhaiskut, rasismi ja tukijärjestelmien väärinkäytökset saavat nuorilta yksiselitteisen tuomion.

Tulevaisuuden odotuksissaan nuoret arvostavat perhettä, ystäviä ja lapsia tärkeimmiksi tavoitteikseen. Myös ympäristöystävällinen kulutus sekä mahdollisuus matkustaa ovat tärkeässä asemassa nuorten tulevaisuuden odotuksissa. Sen sijaan omassa yrityksessä työskentely tai politiikassa mukanaolo eivät kuulu monenkaan nuorten tulevaisuuden tavoitteisiin. Nuoret kokevat poliittisen päätöksenteon ja elämän varsin vieraaksi ja vaikeaksi, joskin heidän omaan elämäänsä vaikuttavaksi asiaksi.

Tämän syksyn barometrin mukaan:

- nuoret pitävät työllisyyden hoitoa sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämistä tulevan hallituksen tärkeimpänä asiana;
- nuoret eivät hyväksy sosiaaliturvan väärinkäyttöä tai verojen kiertoa;
- nuorten mielestä kulttuuripalveluissa tulisi panostaa enemmän nuorisotyöhön, liikuntaharrastuksiin ja kirjastotoimeen;
- nuorten luottamus yhteiskunnallisia instituutioita, paitsi oikeuslaitosta, kohtaan on lisääntynyt;
- varsinkin nuoret naiset ovat valmiita vaikuttamaan tärkeiksi kokemiinsa asioihin muutoinkin kuin äänestämällä esimerkiksi kirjoittamalla yleisönosastoon, osallistumalla ostoboikottiin jne.;
- nuoret eivät hyväksy väkivaltaisia vaikuttamiskeinoja;
- nuorten vapaa-ajanvieton kannalta television sarjaohjelmat ja elokuvat sekä kirjastopalvelut ovat tärkeitä.

Sisällys

1. Johdanto	5
2. Nuorten luottamus yhteiskunnallisiin instituutioihin	6
<i>Poliittiset puolueet</i>	
<i>Edustukselliset instituutiot</i>	
<i>Poliisi, puolustusvoimat ja oikeuslaitos</i>	
<i>Liike-elämä, ammattiyhdistysliike ja kirkko</i>	
<i>Tasavallan presidentti ja Euroopan unioni</i>	
3. Nuorten valmius osallistua ja vaikuttaa	16
<i>Mielenosoitukset ja vetoamukset</i>	
<i>Poliittinen vaikuttaminen</i>	
<i>Väkivaltainen vaikuttaminen ei kiinnosta</i>	
4. Nuorten moraalit	23
<i>Turkistarhoille tehdyt iskut ja rakennusten töhrintä</i>	
<i>Sosiaaliturvan väärinkäyttöä ei hyväksytä</i>	
<i>Nuorten suhde ulkomaalaisiin</i>	
5. Missä nuorten kannalta tärkeät päätökset tehdään?	28
<i>Edustukselliset elimet ja virkakoneisto</i>	
<i>Liike-elämä, ammattiyhdistysliike ja kansalaisjärjestöt</i>	
<i>Euroopan unioni</i>	
6. Nuorten tärkeimpinä pitämät poliittiset asiat	33
<i>Työllisyyden hoito ja sosiaali- ja terveystalvet</i>	
<i>Valtion velka huolestuttaa</i>	
7. Henkilökohtaisesti tärkeät tulevaisuuden tavoitteet	37
<i>Ystävät, perhe ja työsuhde</i>	
<i>Ympäristöystävällisyys ja kulutus</i>	
8. Kulttuuripalvelujen merkitys nuorten elämässä	42
<i>Television sarjaohjelmat ja elokuvat kärjessä</i>	
<i>Teatteri, museot ja konsertit</i>	
9. Mihin julkisessa taloudessa tulisi panostaa?	46
10. Lopuksi	49
Liite: kysymyslomake	51

1. Johdanto

Nuorisobarometriä toteutettiin vuonna 1994. Työ, työttömyys ja koulutus olivat ensimmäisten barometriä keskeisiä teemoja. Barometriä teemat ovat laajentuneen vuodesta 1994 käsittelemään laajemmin nuorten yhteiskunnallista asemaa ja heidän suhdettaan nopeasti muuttuvaan yhteiskuntaan. Tämän syksyn barometrissä haastateltavilta nuorilta kysyttiin heidän luottamustaan eri yhteiskunnallisiin instituutioihin ja näiden toimintaan. Samat kysymykset olivat mukana myös syksyn 1996 barometrissä. Luottamusta yhteiskunnallisiin instituutioihin ja näiden toimintaan peilaavien kysymysten ohella barometrissä nuoret arvioivat myös eri instituutioissa tehtävien päätösten vaikutusta oman elämänsä kannalta. Samoin nuorilta kysyttiin valmiutta vaikuttaa tärkeiksi kokemiensa asioiden suhteen muutoinkin kuin pelkästään äänestämällä.

Yleisessä keskustelussa on viitattu usein nuorten moraalisiin ja sen muutoksiin tämän vuosikymmenen aikana. Syksyn 1998 barometrissä nuorilta kysyttiin mielipidettä mm. eläinsuojeluaktivistien toiminnasta tai julkisten rakennusten töhrinnästä. Näiden ohella nuoret saivat arvioida suhdettaan sosiaaliturvan väärinkäyttöön tai verotuksen kiertämiseen. Osa nuorten yleisiä moraalikäsitteitä mittaavia kysymyksiä oli mukana myös syksyn 1996 barometrissä. Barometreissä on tarkasteltu myös nuorten suhdetta ulkomaalaisiin tai rasismiin lisääntymistä nuorten keskuudessa. Tämän syksyn barometrissä toistettiin aiemmin rasismiin liittyviä väittämiä sekä kysyttiin nuorten suhtautumista pakolaisten nykyistä runsaampaan vastaanottoon ja toisaalta mielipidettä ulkomaalaisen työvoiman tulosta kotimaisille työmarkkinoille.

Uutena kysymyskokonaisuutena syksyn 1998 barometrissä nuorilta kysyttiin heidän mielipidettä asioista ja niiden saavuttamisen tärkeydestä 35 ikävuoteen mennessä. Vaihtoehtoina nuorille annettiin elämänlaatuun ja toisaalta materiaaliin hyvinvointiin liittyviä seikkoja. Samoin tämän syksyn barometrissä uutena kokonaisuutena oli joukko kysymyksiä, joissa nuoret saivat arvioida erilaisten kulttuuri- ja taideharrastusten ja palveluiden merkitystä omalle elämälleen ja vapaaajan viettoon. Vapaa-ajan viettoon liittyen nuoret saivat sanoa myös mielipiteensä siitä, mihin seikkoihin tulisi panostaa lisää resursseja, mikäli Suomen kansatalouteen tulisi liikkumavaraa. Samoin barometrissä kysyttiin nuorilta mielipidettä seuraavan hallituksen keskeisistä päätöksenteon kohteista; siitä mihin seuraavan hallituksen tulisi nuorten mielestä panostaa toiminnassaan.

Syksyn 1998 nuorisobarometrin haastattelut toteutti nuorisosiain neuvottelukunnan toimeksiannosta Tilastokeskus 17. – 28.8.1998 työvoimatutkimuksen yhteydessä. Myös taiteen keskustoimikunta on osallistunut tämänkertaisen nuorisobarometrin suunnitteluun ja toteutukseen. Otoksena vuoden 1998 toisessa barometrissä oli 1459 suomenkielistä 15–29-vuotiasta nuorta. Ylipeiton jälkeen nettotokseksi jäi 1456 henkilöä. Haastatteluja saatiin kaikkiaan 1258 ja kadoksi jäi kaikkiaan 198 henkilöä (13,6 %). Haastattelujen keskimääräinen kesto oli 12 minuuttia.

2. Nuorten luottamus yhteiskunnallisiin instituutioihin

Poliittiset puolueet

Syksyn 1996 nuorisobarometrissä haastatelluilta nuorilta tiedusteltiin heidän luottamustaan eri yhteiskunnallisten instituutioiden toimintaan. Tuolloin barometrissä nuorilta kysyttiin luottamusta kolmelta eri instituutiosta. Sama kysymyksen asetelu toistettiin syksyn 1998 barometrissä. Edellisessä luottamusta peilanneessa haastattelussa nuoret ilmaisivat selvästi epäilevänsä poliittisia puolueita tai näiden toimintaan. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista ainoastaan yksi prosentti ilmoitti luottavansa paljon poliittisiin puolueisiin ja näiden toimintaan. Jonkin verran vastanneista luotti puolueiden toimintaan vajaa puolet (45 %) vastanneista. Vastaavasti vuoden 1996 barometriin haastatelluista nuorista puolueiden toimintaan ei luottanut lainkaan 13 % vastanneista ja 37 % ilmoitti luottavansa puolueisiin ja näiden toimintaan jonkin verran.

Kriittisimmin poliittisten puolueiden toimintaan suhtautuivat vanhimmat barometriin haastatellut nuoret. Ikäryhmässä 25–29-vuotiaat peräti viidennes vastanneista ei luottanut lainkaan puolueiden toimintaan syksyn 1996 barometrin mukaan. Samoin työttömien nuorten joukossa luottamus puolueisiin oli muita ryhmiä vähäisempää. Työttömistä tai lomautetuista poliittisiin puolueisiin ei luottanut lainkaan 27 % vastanneista kun palkansaajien kohdalla vastaava luku oli 15 %. Koululaisista ja opiskelijoista puolueisiin suhtautui täysin epäillen alle kymmenen prosenttia (8%) vastanneista.

Tämän syksyn barometrin antaman tuloksen mukaan nuorten suhtautumien puolueiden toimintaan tai luottamus puolueita kohtaan on jonkin verran lisääntynyt. Kaikista vastanneista paljon poliittisten puolueiden toimintaan ilmoitti luottavansa kaksi prosenttia vastanneista. Jonkin verran puolueiden toimintaan kaikista vastanneista ilmoitti luottavansa yli puolet vastanneista (51 %). Vastaavasti syksyn 1998 barometriin haastatelluista nuorista joka kymmenes ei luottanut lainkaan puolueiden toimintaan. Vuoden 1996 barometriin haastatelluista ryhmistä kriittisimmin puolueiden toimintaan suhtautuivat vanhimmat barometriin haastatellut sekä työttömät tai lomautetut nuoret. Nyt näidenkin kohdalla luottamus puolueiden toimintaan on jonkin verran lisääntynyt. Vanhimmassa ikäryhmässä paljon tai jonkin verran poliittisten puolueiden toimintaan luotti syksyn 1998 barometrin mukaan vajaa puolet (45 %) haastatelluista. Vuonna 1996 vastaavasti ikäryhmässä 25–29-vuotiaat puolueiden toimintaan luotti paljon tai jonkin verran 39 % vastanneista.

Myös työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla luottamus poliittisten puolueiden toimintaan on lisääntynyt kahden vuoden aikana. Paljon tai jonkin verran puolueiden toimintaan luotti syksyn 1998 barometriin haastatelluista työttömistä tai lomautetuista nuorista 37 % vastanneista. Vastaava luku syksyn 1996 barometriin haastateltujen työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla oli 27 %. Syksyn 1998 barometriin haastatelluista työttömistä ja lomautetuista nuorista poliittisten puolueiden toimintaan ei luottanut lainkaan joka viides vastanneista (20 %). Vastaavasti syksyn 1996 barometriin haastatelluista työttömistä tai lomautetuista nuorista ajatelti 27 % vastanneista.

Työttömyyden tai lomautuksen kokeminen näyttää vievän nuorilta selvästi luottamusta poliittisiin puolueisiin ja näiden toimintaan. Kun tarkastellaan ikäryhmää 25–29-vuotiaat, niin opiskelijoista tässä ikäryhmässä puolueiden toimintaan ei luottanut lainkaan 7 % vastanneista. Vastaavasti työssäkäyvistä 25–29-vuotiaista nuorista puolueiden toimintaan ei luottanut lainkaan 13 % vastanneista. Työttömien tai lomautettujen 25–29-vuotiaiden keskuudessa täydellisen epäluottamuksen puolueiden toimintaan ilmaisi syksyn 1998 barometriin haastatelluista jo 24 % vas-

tanneista. Luottamus puolueisiin on kuitenkin kasvanut kaikkien näiden ryhmien keskuudessa vuoteen 1996 verrattuna. Tuolloin 25–29-vuotiaista opiskelijoista puolueiden toimintaan ei luottanut lainkaan 12 % vastanneista, palkansaajista vastaavassa ikäryhmässä täydellisen epäluottamuksen puolueiden toimintaa kohtaan ilmaisi 19 % vastanneista. Vuoden 1996 barometriin haastatelluista 25–29-vuotiaista työttömistä tai lomautetuista nuorista puolueiden toimintaan ei luottanut lainkaan kolmannes vastanneista.

Samantyyppinen jakauma tulee esiin myös 20–24-vuotiaiden ikäryhmässä. Tässä ikäryhmässä opiskelijoista puolueiden toimintaan ei luottanut lainkaan kolme prosenttia vastanneista. Työssäkäyvistä nuorista vastaavasti puolueiden toimintaan ei luottanut lainkaan 20–24-vuotiaiden ryhmässä 9 % vastanneista. Tämän ikäryhmän työttömistä tai lomautetuista nuorista puolueiden toimintaan ei vastaavasti luottanut syksyn 1998 barometrin mukaan lainkaan joka viidennes vastanneista.

Luottamuksen varovainen kasvu puolueiden toimintaa kohtaan näkyy yleisesti kaikkien vastaajaryhmien keskuudessa. Palkansaajista poliittisten puolueiden toimintaan luotti paljon tai jonkin verran syksyn 1998 barometrin mukaan niukasti yli puolet (51 %) vastanneista. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista palkansaajista vastaavasti puolueiden toimintaan luotti 43 % vastanneista. Koululaisista ja opiskelijoista puolueiden toimintaan luotti paljon tai jonkin verran 59 % vastanneista kun vastaava luku syksyn 1996 barometriin haastateltujen opiskelijoiden ja koululaisten keskuudessa oli 54 %. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä (15–19-vuotiaat) puolueiden toimintaan luotti paljon tai jonkin verran 60 % vastanneista. Syksyn 1996 barometrin antama luku tässä ikäryhmässä oli 53 %.

Koulutustaustan kautta tarkasteltuna luottamus poliittisten puolueiden toimintaan kasvaa suhteessa nuoren omaan koulutukseen. Ammattikoulun käyneistä nuorista puolueiden toimintaan luotti paljon tai jonkin verran 41 % vastanneista. Ammattiopiston tai ammattikorkeakoulun suorittaneista nuorista paljon tai jonkin verran puolueisiin luotti 57 % ja ylioppilastutkinnon suorittaneista jo lähes kaksi kolmasosaa (64 %) luotti puolueiden toimintaan paljon tai jonkin verran.

"Luotatko poliittisten puolueiden toimintaan paljon, jonkin verran, vähän vai et lainkaan?"

	paljon	jonkin verran	vähän	ei lainkaan	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	1 %	45 %	37 %	13 %	4 %
15 – 19-v.	1 %	52 %	31 %	8 %	8 %
25 – 29-v.	1 %	37 %	40 %	20 %	2 %
palkansaajat	1 %	42 %	40 %	15 %	2 %
työttömät	1 %	27 %	42 %	27 %	4 %
koul./opisk.	1 %	52 %	33 %	8 %	6 %
SYKSY 1998					
kaikki	2 %	51 %	32 %	10 %	5 %
15 – 19-v.	2 %	57 %	25 %	7 %	8 %
25 – 29-v.	2 %	43 %	38 %	14 %	4 %
palkansaajat	2 %	49 %	35 %	11 %	3 %
työttömät	1 %	36 %	39 %	20 %	5 %
koul./opisk.	2 %	57 %	30 %	6 %	6 %

Edustukselliset instituutiot

Barometriin haastateltujen nuorten luottamus eduskuntaan ja sen toimintaan on myös kasvanut kahden vuoden aikana. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 7 % ilmoitti luottavansa eduskuntaan paljon ja puolet vastanneista (49 %) katsoi tuolloin luottavansa eduskuntaan ja sen toimintaan jonkin verran. Syksyn 1998 barometriin haastatelluista nuorista edelleen 7 % luotti eduskuntaan ja sen toimintaan paljon, mutta yli puolet (57 %) ilmoitti luottavansa eduskuntaan jonkin verran. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista työttömät ja lomautetut nuoret olivat kaikkein kriittisimpiä suhteessa eduskuntaan ja sen toimintaan. Kaksi vuotta sitten työttömistä nuorista eduskuntaan ja sen toimintaan luotti paljon tai jonkin verran 36 % vastanneista. Syksyn 1998 barometriin haastatelluista työttömistä ja lomautetuista nuorista eduskuntaan luotti vastaavasti jo lähes puolet (48 %) vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista puolestaan 15 % vastanneista ei luottanut lainkaan eduskuntaan ja sen toimintaan.

Työttömät nuoret erottuvat muista kysyttäessä luottamusta eduskuntaan ja sen toimintaa kohtaan. Palkansaajista eduskuntaan ja sen toimintaan luotti syksyn 1998 barometrin mukaan 61 % vastanneista. Kaksi vuotta sitten palkansaajista eduskuntaan luotti oman arvionsa mukaan 56 % vastanneista. Nuorten toiminnan kautta tarkasteltuna suurinta luottamusta eduskunta nauttii koululaisten ja opiskelijoiden keskuudessa. Näistä 70 % ilmoitti luottavansa eduskuntaan joko paljon tai jonkin verran. Koululaisten ja opiskelijoidenkin ryhmässä luottamus eduskuntaa ja sen toimintaa kohtaan on lisääntynyt kahden vuoden aikana yli kymmenellä prosentilla.

Syksyn 1996 barometrin mukaan kriittisyys tai epäluottamus eduskuntaa ja sen toimintaa kohtaan kasvaa iän myötä. Sama trendi näkyy myös tämän syksyn barometrissä; tosin kaikissa ikäryhmissä luottamus eduskuntaa ja sen toimintaa kohtaan on vahvistunut. Nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä (15–19-vuotiaat) eduskuntaan ja sen toimintaan luotti paljon tai jonkin verran yli kaksi kolmasosaa (68 %) vastanneista. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä (25–29-vuotiaat) eduskuntaan luotti paljon tai jonkin verran 58 % vastanneista. Eri ikäryhmien sisällä luottamukseen eduskuntaa kohtaan vaikuttaa nuorten toiminta. Opiskelijoista ja palkansaajista ikäryhmässä 25–29-vuotiaat eduskuntaan luotti paljon tai jonkin verran 60 % vastanneista.

Työttömistä saman ikäryhmän edustajista puolestaan vajaa puolet (46 %) vastanneista ilmoitti luottavansa eduskuntaan ja sen toimintaan. Koulutaustan kautta tarkasteltuna ammattiopistoissa tai ammattikorkeakouluissa opiskelevat nuoret luottavat eniten eduskunnan toimintaan. Näistä nuorista 75 % luotti eduskunnan toimintaan joko paljon tai jonkin verran. Vastaavasti korkeakouluasteella opiskelevista nuorista eduskuntaan luotti syksyn 1998 barometriin haastatelluista nuorista 70 % vastanneista. Ammattikoulussa opiskelevista nuorista eduskuntaan luotti vajaa kaksi kolmasosaa (62 %) vastanneista. Lukiolaisten kohdalla eduskuntaan ja sen toimintaan luotti 72 % vastanneista ja peruskoulussa opiskelevista nuorista vastaavasti ajatteli kaksi kolmasosaa (67 %) barometriin vastanneista.

"Luotatko eduskunnan toimintaan paljon, jonkin verran, vähän vai et lainkaan?"

	paljon	jonkin verran	vähän	ei lain- kaan	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	7 %	49 %	33 %	9 %	3 %
15 – 19-v.	7 %	49 %	32 %	7 %	5 %
25 – 29-v.	6 %	49 %	33 %	12 %	1 %
palkansaajat	5 %	51 %	34 %	9 %	2 %
työttömät	4 %	32 %	44 %	17 %	4 %
SYKSY 1998					
kaikki	7 %	57 %	27 %	7 %	3 %
15 – 19-v.	10 %	58 %	21 %	6 %	6 %
25 – 29-v.	6 %	52 %	31 %	9 %	2 %
palkansaajat	6 %	55 %	30 %	8 %	2 %
työttömät	5 %	43 %	32 %	15 %	5 %

Luottamus kunnanvaltuustoihin ei ole nuorten kohdalla kasvanut kahden vuoden aikana vastaavalla tavalla kuin luottamus poliittisiin puolueisiin tai eduskuntaan. Kahden vuoden takaiseen barometriin haastatelluista nuorista kunnanvaltuustoihin luotti joko paljon tai jonkin verran 59 % vastanneista. Tuolloin luottamus kunnanvaltuustojen toimintaan oli kolme prosenttiyksikköä suurempaa kuin luottamus eduskunnan toimintaan. Syksyn 1998 barometrissä nuorten luottamus suhteessa eduskuntaan ja toisaalta kunnanvaltuustoihin on käänteinen. Nyt kaikista vastanneista 64 % ilmoitti luottavansa eduskuntaan joko paljon tai jonkin verran ja kunnanvaltuustoihin vastaavasti katsoi barometriin haastatelluista nuorista luottavansa 62 % vastanneista.

Luottamukseen kunnanvaltuustojen toimintaan vaikuttaa samat seikat kuin luottamukseen eduskuntaankin tai sen toimintaa kohtaan. Työttömistä nuorista kunnanvaltuustojen toimintaan luotti syksyn 1998 barometrin mukaan joko paljon tai jonkin verran 54 % vastanneista. Palkansaajista vastaavasti kunnanvaltuustojen toimintaan luotti 61 % ja koululaisista ja opiskelijoista 64 % vastanneista. Luottamukseen kunnanvaltuustoja kohtaan vaikuttaa myös vastaajien ikä. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä kunnanvaltuustoihin luotti paljon tai jonkin verran 64 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–25-vuotiaat kunnanvaltuustojen toimintaan vastaavalla tavalla luotti 63 % vastanneista ja vanhimmassa ikäryhmässä 59 % vastanneista.

"Luotatko kunnanvaltuuston toimintaan paljon, jonkin verran, vähän vai et lainkaan?"

	paljon	jonkin verran	vähän	ei lainkaan	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	5 %	54 %	29 %	6 %	6 %
15 – 19-v.	5 %	53 %	28 %	3 %	11 %
25 – 29-v.	4 %	53 %	32 %	8 %	3 %
palkansaajat	3 %	55 %	30 %	8 %	5 %
työttömät	4 %	41 %	36 %	12 %	8 %
SYKSY 1998					
kaikki	6 %	56 %	28 %	5 %	5 %
15 – 19-v.	8 %	56 %	23 %	4 %	9 %
25 – 29-v.	5 %	54 %	31 %	7 %	3 %
palkansaajat	5 %	56 %	30 %	6 %	4 %
työttömät	5 %	49 %	26 %	14 %	7 %

Poliisi, puolustusvoimat ja oikeuslaitos

Syksyn 1996 barometrin piirtämän kuvan mukaan nuoret luottivat yhteiskunnallisista instituutioista ennen muuta poliisiin, puolustusvoimain ja oikeuslaitoksen toimintaan. Nuorten luottamuksen kohteina nämä instituutiot ovat säilyttäneet varsin vahvan aseman. Poliisiin kaikista vastanneista nuorista luotti joko paljon tai jonkin verran 94 % vastanneista. Luottamus poliisiin toimintaa kohtaan on suhteellisen jaksamatonta tarkasteltaessa myös eri vastaajaryhmiä. Ainoastaan työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla epäluottamus nousee muita ryhmiä suuremmaksi. Näistä nuorista poliisiin luotti paljon tai jonkin verran 86 % vastanneista.

Työttömät tai lomautetut nuoret eroavat muista luottamuksessa poliisiin suhteen tarkasteltaessa paljon poliisin toimintaan luottavien osuutta. Kaikista barometriin vastanneista nuorista paljon poliisiin toimintaan ilmoitti luottavansa 59 % vastanneista. Työttömien kohdalla vastaava luku oli 43 % ja palkansaajien kohdalla 61 %. Ikäryhmittäin tarkasteltuna poliisiin luotettiin paljon nuorimmissa haastatelluissa ryhmissä. 15–19-vuotiaiden ryhmässä 61 % ilmoitti luottavansa poliisiin toimintaan paljon, kun vastaava luku 25–29-vuotiaiden kohdalla oli 57 %. Nuorimmissa ikäryhmässä luottamus poliisia kohtaan on kahdessa vuodessa lisääntynyt tarkasteltaessa juuri paljon poliisiin toimintaan luottavien osuutta. Syksyn 1996 barometriin vastanneista 15–19-vuotiaista poliisiin toimintaan luotti paljon 56 % vastanneista; nyt siis 61 %.

Poliisin tavoin nuorten luottamus on säilynyt suhteellisen muuttumattomana suhteessa puolustusvoimiin. Kaikista vastanneista 86 % ilmoitti luottavansa puolustusvoimain toimintaan joko paljon tai jonkin verran. Eroja luottamuksessa puolustusvoimain toimintaan eri vastaajaryhmien välillä tulee, kun tarkastellaan paljon puolustusvoimain toimintaan luottavien osuutta. Miehistä paljon puolustusvoiman toimintaan ilmoitti syksyn 1998 barometriin haastatelluista 48 % vastanneista. Naisten kohdalla vastaava luku oli 43 %. Nuorimmissa barometriin haastatelluissa ikäryhmissä paljon puolustusvoimiin luottavien osuus oli myös korkeampi kuin vanhemmissa ikäryhmissä. 15–19-vuotiaiden ryhmässä yli puolet (55 %) ilmoitti luottavansa puolustusvoimain toimintaan paljon. Vastaavasti 25–29-vuotiaiden ryhmässä puolustusvoimain toimintaan luotti paljon 39 % vastanneista. Näiden ikäryhmien välillä samansuuntainen ero tuli esiin myös syksyn 1996 barometrissä, jolloin nuor-

rimmassa ikäryhmässä puolustusvoimanin toimintaan paljon luotti puolet (51 %) vastanneista ja vanhimmassa ikäryhmässä 41 % vastanneista.

Suhtautumiseen puolustusvoimiin vaikuttaa myös työttömyys. Tämän syksyn barometriin haastatelluista työttömistä tai lomautetuista nuorista puolustusvoimiin luotti paljon kolmannes vastanneista. Palkansaajista puolustusvoimiin luotti paljon 45 % vastanneista ja koululaisista ja opiskelijoista vastaavasti ajatteli puolet vastanneista.

Syksyn 1996 barometrin mukaan nuorten luottamus yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan oli korkeinta juuri poliisin, puolustusvoiman ja oikeuslaitoksen kohdalla. Syksyn 1998 barometrissä oikeuslaitos seuraa luottamusta mitattaessa poliisia ja puolustusvoimia. Paljon kaikista vastanneista ilmoitti luottavansa oikeuslaitokseen kolmannes (32 %) vastanneista. Jonkin verran vastanneista luotti oikeuslaitokseen runsas puolet (52 %) vastanneista, vähän 12 % ja ei lainkaan 3 % vastanneista. Oikeuslaitoksen kohdalla paljon luottavien osuuksissa on tapahtunut jonkin verran muutoksia. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista oikeuslaitokseen ilmoitti luottavansa paljon 39 % vastanneista; syksyn 1998 barometrissä vastaava luku oli siis 32 %. Erityisesti barometreihin haastateltujen miesten kohdalla paljon oikeuslaitokseen toimintaan luottavien osuus on laskenut. Miehistä 42 % luotti oikeuslaitoksen toimintaan syksyllä 1996 paljon ja syksyn 1998 barometriin mukaan vastaavasti miehistä ajatteli kolmannes vastanneista. Samoin vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä paljon oikeuslaitoksen toimintaan luottavien osuus on pudonnut kahdessa vuodessa kymmenellä prosentilla.

"Luotatko seuraavien yhteiskunnallisten instituutioiden toimintaan paljon, jonkin verran, vähän vai et lainkaan?"

	paljon	jonkin verran	vähän	ei lainkaan	EOS
SYKSY 1996					
poliisi	57 %	36 %	5 %	1 %	1 %
puolustusvoimat	46 %	41 %	8 %	3 %	2 %
oikeuslaitos	39 %	49 %	9 %	2 %	1 %
SYKSY 1998					
poliisi	59 %	35 %	4 %	1 %	0 %
puolustusvoimat	45 %	41 %	9 %	3 %	1 %
oikeuslaitos	32 %	52 %	12 %	3 %	2 %

Työttömistä tai lomautetuista nuorista oikeuslaitoksen toimintaan luotti syksyn 1998 barometrin mukaan paljon 19 % vastanneista. Kaksi vuotta sitten luku työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla oli 28 %. Palkansaajista oikeuslaitoksen toimintaan luotti tämän syksyn haastattelun mukaan paljon 32 % ja opiskelijoista ja koululaisista 37 % vastanneista. Oikeuslaitoksen kohdalla paljon sen toimintaan luottavien osuus on laskenut kahdessa vuodessa. Kuitenkin oikeuslaitokseen nuoret edelleen luottavat; luottamuksen määrä tai aste on painottunut jonkin verran oikeuslaitokseen luottavien kohdalle. Vähän oikeuslaitokseen luotti syksyn 1996 barometrin mukaan 9 % vastanneista. Tämän syksyn haastattelun mukaan vähän oikeuslaitokseen luottavien osuus oli 12 % ja ei lainkaan luottavien osuus kolme prosenttia vastanneista. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista oikeuslaitoksen toimintaan ei luottanut lainkaan puolestaan kaksi prosenttia vastanneista.

Nuorten luottamuksessa suhteessa valtion tai kunnan virkamiehiin ei ole kahden vuoden aikana tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kaikista vastanneista virkamieskuntaan ja sen toimintaan luotti paljon syksyn 1998 barometrin antaman tulok-

sen mukaan 8 % vastanneista. Jonkin verran kaikista vastanneista luotti virkamies-
ten toimintaan 62 % . Vähiten virkamiehiin luottivat työttömät tai lomautetut nuoret.
Näistä paljon virkamieskuntaan ja sen toimintaan luotti kolme prosenttia vastan-
neista ja jonkin verran työttömistä nuorista virkamiesten toimiin luotti runsas puolet
(53 %) vastanneista. Palkansaajista puolestaan virkamieskunnan toimintaan luotti
paljon kahdeksan prosenttia ja jonkin verran jo lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista.
Opiskelijoista ja koululaisista virkamiesten toimiin luotti paljon joka
kymmenes vastanneista ja jonkin verran 63 %.

Liike-elämä, ammattiyhdistysliike ja kirkko

Valtiollisten instituutioiden ohella barometreissä on kysytty nuorten luottamusta
myös ammattiyhdistysliikkeen, kirkon, pankkien ja suuryritysten toimintaan. Am-
mattiyhdistysliikkeen kohdalla nuorten luottamus sen toimintaan näyttää barometri-
en antamien tulosten mukaan säilyneen ennallaan tai joidenkin ryhmien kohdalla
vahvistuneen kahdessa vuodessa. Kaikista vastanneista ammattiyhdistysliikkeen
toimintaan luotti joko paljon tai jonkin verran syksyn barometrin mukaan 73 % vas-
tanneista. Vastaava luku kaksi vuotta sitten oli 69 %. Miesten kohdalla ammattiyh-
distysliikkeeseen paljon luottavien osuus oli syksyllä 1996 16 % ja syksyn 1998
barometriin vastanneista miehistä ammattiyhdistysliikkeen toimintaan luotti paljon
yli viidennes (21 %) vastanneista. Ikäryhmittäin tarkasteltuna luottamus ammattiyh-
distysliikkeeseen on vahvinta 20–25–vuotiaiden joukossa. Näistä 80 % luotti joka
paljon tai jonkin verran ammattiyhdistysliikkeeseen ja sen toimintaan. Syksyn 1996
barometrin verrattuna luottamus tässä ikäryhmässä ammattiyhdistysliikkeeseen on
vahvistunut. Kaksi vuotta sitten 20–25–vuotiaista paljon ammattiyhdistysliikkeen
toimintaan luotti joka viides vastanneista ja tämän syksyn barometriin haastatelluis-
ta ikäryhmän edustajista useampi kuin joka neljäs katsoi luottavansa ammattiyhdis-
tysliikkeen toimintaan paljon.

Palkansaajien kohdalla luottamus ammattiyhdistysliikkeeseen näyttää myös
hieman voimistuneen kahdessa vuodessa. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista
palkansaajista ammattiyhdistysliikkeen toimintaan luotti joko paljon tai jonkin verran
72 % vastanneista. Tämän syksyn barometriin vastanneista palkansaajista vastaa-
vasti ajatteli 77 %. Työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla vastaavanlaista
vahvistumista luottamuksessa ammattiyhdistysliikkeen toimintaan ei kahdessa
vuodessa ole tapahtunut. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista työttömistä tai
lomautetuista nuorista ammattiyhdistysliikkeen toimintaan luotti 70 % vastanneista.
Tämän syksyn barometriin vastanneista työttömistä vastaavasti ay-liikkeeseen
luotti vajaa kaksi kolmasosaa (65 %).

Tietylainen nuorten luottamuksen kasvu yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan
näkyi myös haastateltujen suhtautumisessa suuryrityksiin ja pankkeihin sekä näi-
den toimintaan. Suuryritysten toimintaan kaikista vastanneista luotti joko paljon tai
jonkin verran 78 % vastanneista. Paljon näiden toimintaan luottavien osuus on kas-
vanut kahdessa vuodessa. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista suur-
yritysten toimintaan luotti paljon vajaa viidennes (19 %) vastanneista; syksyn 1998
barometriin haastatelluista suuryritysten toimintaan luotti puolestaan paljon neljän-
nes vastanneista. Naiset ovat miehiä kriittisempi suuryrityksiä kohtaan kun tarkas-
tellaan näiden toimintaan paljon luottavien osuuksia. Miehistä paljon suuryrityksiin
luotti syksyn 1998 barometrin mukaan 30 % vastanneista ja naisista 19 % vastan-
neista. Vastaava luku miesten kohdalla kaksi vuotta sitten oli 23 % ja naisten koh-
dalla 16 %. Palkansaajien kohdalla suuryrityksiin luotti paljon syksyn 1996 baro-
metrin mukaan viidennes vastanneista. Syksyn 1998 barometriin vastanneista
palkansaajista puolestaan 28 % ilmoitti luottavansa suuryrityksiin ja näiden toimin-

taan paljon. Työttömistä nuorista suuryritysten toimintaan tämän syksyn barometrin mukaan luotti paljon neljännes vastanneista. Kaksi vuotta sitten vastaava luku työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla oli 15 %.

Barometriin antaman tuloksen mukaan pankit ovat palauttaneet vahvasti nuorten luottamuksen omaan toimintaansa. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista pankkien toimintaan luotti joko paljon tai jonkin verran 64 % vastanneista. Tämän syksyn barometriin vastanneista nuorista puolestaan 77 % ilmoitti luottavansa pankkeihin ja näiden toimintaan. Luottamuksessa pankkien toimintaan tulee eroja kun tarkastellaan paljon näiden toimintaan luottavien osuuksia eri vastaajaryhmissä. Miehistä paljon pankkien toimintaan luotti 29 % vastanneista ja naisista vastaavasti ajatteli 22 %. Ikäryhmittäin tarkasteltuna pankkien toimintaan luottavat ennen muuta nuorimpaan haastateltuun ikäryhmään kuuluvat nuoret: 15–19-vuotiaista nuorista paljon pankkien toimintaan ilmoitti luottavansa kolmasosa vastanneista. Vanhimmassa haastatellussa ikäryhmässä (25–29-vuotiaat) puolestaan paljon pankkien toimintaan ilmoitti luottavansa 16 % vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista pankkien toimintaan ei luottanut lainkaan tai luotti vain vähän lähes puolet (47 %) vastanneista. Syksyn 1998 barometriin haastatelluista 25–29-vuotiaista puolestaan pankkien toimintaan suhtautui vastaavalla tavalla epäillen enää 29 % vastanneista.

Nuorten suhtautumisessa tai luottamuksessa kirkon toimintaan ei ole juurikaan tapahtunut muutoksia kahden vuoden aikana. Joka viides nuori ilmoitti syksyn 1998 haastattelussa luottavansa kirkkoon paljon ja 44 % ilmoitti luottavansa kirkon toimintaan jonkin verran. Naiset luottavat miehiä useammin kirkon toimintaan. Naisista 69 % ilmoitti luottavansa joko paljon tai jonkin verran kirkon toimintaan, kun miesten kohdalla vastaava luku oli 60 %. Työttömät tai lomautetut nuoret ovat selvästi muita nuoria kriittisempiä myös suhtautumisessaan kirkkoon tai luottamuksessa sen toimintaan. Työttömistä tai lomautetuista nuorista kirkon toimintaan luotti joko paljon tai jonkin verran 55 % vastanneista. Palkansaajien kohdalla kirkon toimintaan luotti 63 % vastanneista ja koululaisista ja opiskelijoista kirkkoon ja sen toimintaan luotti yli kaksi kolmasosaa (68 %) vastanneista.

"Luotatko seuraavien yhteiskunnallisten instituutioiden toimintaan paljon, jonkin verran, vähän vai et lainkaan?"

	paljon	jonkin verran	vähän	ei lainkaan	EOS
SYKSY 1996					
ay-liike	17 %	52 %	17 %	6 %	9 %
kirkko	21 %	46 %	19 %	13 %	2 %
suuryritykset	19 %	58 %	15 %	4 %	4 %
pankit	17 %	47 %	26 %	8 %	1 %
SYKSY 1998					
ay-liike	21 %	52 %	15 %	4 %	9 %
kirkko	21 %	44 %	22 %	11 %	3 %
suuryritykset	25 %	53 %	17 %	2 %	3 %
pankit	25 %	52 %	19 %	3 %	1 %

Tasavallan presidentti ja Euroopan unioni

Barometreissä nuorilta on kysytty myös heidän luottamustaan tasavallan presidenttiin. Myös tasavallan presidentin kohdalla nuorten luottamus on lisääntynyt syksystä 1996. Tuolloin tasavallan presidentin toimintaan luotti joko paljon tai jonkin ver-

ran 74 % vastanneista. Syksyn 1998 barometriin haastatelluista nuorista presidentti-instituutioon luotti 80 % kaikista vastanneista. Miehistä tasavallan presidenttiin luotti syksyn 1998 barometrin mukaan joko paljon tai jonkin verran 83 % vastanneista. Naisten kohdalla vastaava luku oli 79 %. Työttömistä tai lomautetuista nuorista presidentti-instituutioon luotti tämän syksyn barometrin mukaan 74 % vastanneista. Vuoden 1996 barometriin haastatelluista työttömistä ja lomautetuista nuorista vastaavalla tavalla tasavallan presidenttiin luotti 69 % vastanneista. Palkansaajien kohdalla luottamus tasavallan presidenttiä kohtaan on kasvanut työttömiä voimakkaammin. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista palkansaajista presidenttiin luotti joko paljon tai jonkin verran 74 % vastanneista. Tämän syksyn barometriin haastatelluista palkansaajista tasavallan presidenttiin luotti vastaavalla tavalla 82 % vastanneista.

Nuorilta on kysytty barometreissä myös heidän luottamuksestaan Euroopan unioniin. Kovin merkittäviä muutoksia luottamuksessa Euroopan unioniin ja sen toimintaan ei ole tapahtunut kahden vuoden aikana. Kaikista vastanneista 57 % ilmoitti luottavansa Euroopan unioniin joko paljon tai jonkin verran. Luku on tarkalleen sama, kuin syksyn 1996 barometrissä. Eri ryhmiä tarkasteltaessa jakaumat vastaavat pitkälti kahden vuoden takaisia jakautumia. Nuorimmassa ikäryhmässä Euroopan unioniin ja sen toimintaan luotetaan vanhimpaan ikäryhmään useammin. 15–19-vuotiaiden joukossa 59 % vastanneista ilmoitti luottavansa Euroopan unionin toimintaan joko paljon tai jonkin verran. Puolestaan 25–29-vuotiaiden keskuudessa Euroopan unionin toimintaan luotti 54 % vastanneista. Nuoren koulutustasusta vaikuttaa myös suhtautumiseen Euroopan unioniin. Ammattikoulun suorittaneista nuorista Euroopan unioniin luotti joko paljon tai jonkin verran 53 % vastanneista. Ylioppilastutkinnon suorittaneista Euroopan unioniin luotti puolestaan 64 % barometriin vastanneista.

Työttömät tai lomautetut nuoret ovat muita kriittisempiä myös Euroopan unionin osalta. Työttömistä tai lomautetuista nuorista alle puolet (46 %) ilmoitti luottavansa Euroopan unioniin. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista työttömistä nuorista Euroopan unioniin luotti 45 % vastanneista. Palkansaajista Euroopan unioniin luotti syksyn 1998 barometrin mukaan 57 % ja opiskelijoista ja koululaista eurooppalaiseen yhteisöön oli valmis luottamaan 60 % vastanneista.

"Luotatko Euroopan unionin toimintaan paljon, jonkin verran, vähän vai et lainkaan?"

	paljon	jonkin verran	vähän	ei lainkaan	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	11 %	46 %	28 %	12 %	4 %
15 – 19-v.	16 %	46 %	23 %	10 %	4 %
25 – 29-v.	6 %	43 %	34 %	12 %	6 %
palkansaajat	6 %	46 %	32 %	11 %	5 %
työttömät	9 %	36 %	30 %	16 %	9 %
SYKSY 1998					
kaikki	9 %	49 %	27 %	10 %	5 %
15 – 19-v.	12 %	47 %	27 %	7 %	7 %
25 – 29-v.	6 %	48 %	30 %	11 %	5 %
palkansaajat	6 %	51 %	27 %	13 %	3 %
työttömät	3 %	43 %	28 %	16 %	9 %

Nuorten kohdalla luottamus eri yhteiskunnallisten instituutioiden toimintaan on kahdessa vuodessa kasvanut. Perinteiset instituutiot – poliisi, puolustusvoimat ja oikeuslaitos – saavat osakseen nuorten luottamuksen. Oikeuslaitoksen kohdalla kahdessa vuodessa on kuitenkin siihen ja sen toimintaan paljon luottavien nuorten osuus pudonnut. Luottamuksen kasvu näkyy kuitenkin syksyn 1998 barometrissä myös edustuksellisten instituutioiden, poliittisten puolueiden sekä pankkien ja suur-yritysten kohdalla. Kaikkien näiden instituutioiden osalta nuorten luottamus on kahdessa vuodessa lisääntynyt. Vaihtoehtoina olleista instituutioista ainoastaan kirkon ja toisaalta Euroopan unionin kohdalla luottamuksessa tai epäluottamuksessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Työttömät nuoret muodostavat kuitenkin ryhmän, joka erottautuu kaikkien instituutioiden kohdalla kriittisimpänä kysyttäessä luottamusta instituutioiden toimintaan. Barometreissä on mitattu myös nuorten halukkuutta toimia instituutioiden ohi ja ulkopuolella erilaisen kansalaistoiminnan piirissä. Kuinka valmiita suomalaiset nuoret ovat sitten käyttämän vaikuttamiseen muitakin keinoja kuin äänestäminen?

3. Nuorten valmius osallistua ja vaikuttaa

Mielenosoitukset ja vetoamukset

Sekä syksyn 1996 että syksyn 1998 barometreissa haastatelluilta nuorilta on kysytty heidän valmiuttaan vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin eri tavoin, jos asia vain nuorten mielestä on riittävän tärkeä. Syksyn 1996 barometrin antaman tuloksen mukaan nuoret ovat suhteellisen valmiita osallistumaan mielenosoitukseen, allekirjoittamaan vetoamuksen tai adressin, osallistumaan lakkoon tai ostoboikottiin. Vahvoihin vaikuttamiseen keinoihin, kuten rakennusten valtaukseseen tai väkivallan käyttöön, suomalaiset nuoret eivät olleet valmiita turvautumaan, vaikka asia olisikin tärkeä.

Barometreissa nuorilta on kysytty heidän valmiutta osallistua julkiseen mielenosoitukseen. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista kolmannes ilmoitti olevansa varmasti valmis osallistumaan julkiseen mielenosoitukseen, jos asia olisi tärkeä. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista vastaavasti julkiseen mielenosoitukseen oli varmasti valmis lähtemään 29 % vastanneista. Vastaavasti 36 % vastanneista ilmoitti, ettei varmasti osallistuisi tai tuskin olisi valmis osallistumaan julkiseen mielenosoitukseen. Vastaava luku syksyn 1996 barometrissä oli 31 %. Naiset ovat miehiä useammin valmiita varmasti osallistumaan julkiseen mielenosoitukseen asian ollessa riittävän tärkeä. Naisista 37 % ilmoitti syksyn 1998 barometrissä olevansa varmasti valmis osallistumaan mielenosoitukseen. Miehistä varmasti mielenosoitukseen oli valmis lähtemään joka viides (21 %) vastanneista.

Suhde naisten ja miesten valmiudessa oli samansuuntainen kaksi vuotta sitten toteutetussa barometrissä. Tuolloin naisista varmasti mielenosoitukseen oli valmis 40 % ja miehistä 28 % vastanneista. Muuten mielenosoitukseen osallistumisen suhteen eri vastaajaryhmien välillä ei tullut kovinkaan merkittäviä eroja. Työttömistä nuorista varmasti mielenosoitukseen oli valmis lähtemään 28 % vastanneista, palkansaajista 29 % sekä opiskelijoista ja koululaisista 30 % vastanneista. Koulutustaustan tarkasteltuna mielenosoitukseen suurin valmius oli ylioppilailla, joista kolmannes oli varmasti valmis lähtemään mielenosoitukseen asian ollessa riittävän tärkeä. Vastaavasti ammattikoulun käyneistä nuorista ajatteli 28 %.

"Jos asia olisi tärkeä, niin olisitko valmis osallistumaan julkiseen mielenosoitukseen?"

	kyllä varmasti	ehkä	tuskin	ei varmasti	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	34 %	34 %	21 %	11 %	1 %
miehet	28 %	32 %	25 %	15 %	1 %
naiset	40 %	37 %	16 %	7 %	1 %
palkansaajat	31 %	32 %	25 %	12 %	0 %
työttömät	35 %	31 %	20 %	14 %	0 %
SYKSY 1998					
kaikki	29 %	34 %	22 %	14 %	1 %
miehet	21 %	31 %	27 %	20 %	1 %
naiset	37 %	37 %	17 %	9 %	1 %
palkansaajat	29 %	32 %	25 %	13 %	2 %
työttömät	28 %	36 %	16 %	19 %	1 %

Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 59 % oli varmasti valmis osallistumaan lakkoon koulussa tai työpaikalla. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista puolestaan 55 % ilmoitti varmasti olevansa valmis osallistumaan lakkoon asian ollessa riittävän tärkeä. Naiset ovat miehiä valmiimpia osallistumaan myös lakkoon koulussa tai työpaikalla. Barometriin haastatelluista naisista 57 % ilmoitti olevansa varmasti valmis lakkoon asian ollessa riittävän tärkeä. Vastaavasti miehistä 52 % katsoi olevansa varmasti valmis lakkoiluun. Ikäryhmittäin tarkasteluna valmius lakkoon osallistumiseen vaihtelee. Nuorimmassa ikäryhmässä (15–19-vuotiaat) varmasti lakkoon koulussa tai työpaikalla oli valmis osallistumaan vajaa puolet (47 %) vastanneista. Vastaavasti ikäryhmässä 20–24-vuotiaat lakkoon ilmoitti varmasti osallistuvansa 60 % vastanneista. Palkansaajista lakkoon oli varmasti valmis osallistumaan 59 % barometriin vastanneista. Sama prosenttiosuus varmasti lakkoon valmiiden osalta tuli esiin myös työttömien tai lomautettujen nuorten joukossa. Vastaavasti koululaisista tai opiskelijoista varmasti lakkoon valmiita osallistumaan työpaikalla tai koulussa asian ollessa riittävän tärkeä oli runsas puolet (51 %) vastanneista.

Maksu- tai ostoboikottiin kaikista barometriin haastatelluista nuorista oli varmasti valmis osallistumaan 39 % vastanneista. Naiset ovat selvästi miehiä valmiimpia osallistumaan maksu- tai ostoboikotteihin asian ollessa riittävän tärkeä. Syksyn 1998 barometriin haastatelluista naisista 44 % katsoi olevansa varmasti valmis osallistumaan maksu- tai ostoboikottiin. Barometriin haastateltujen miesten keskuudessa vastaavasti ajatteli runsas kolmannes (35 %) vastanneista. Valmius osallistua maksu- tai ostoboikottiin kasvaa selvästi vastaajien iän mukaan. Nuorimmassa ikäryhmässä (15–19-vuotiaat) varmasti osto- tai maksu-boikottiin oli valmis osallistumaan 27 % vastanneista. Ikäryhmässä 20–24-vuotiaat varmasti boikottiin valmiita osallistumaan oli 42 % vastanneista ja vanhimmassa ikäryhmässä varmasti valmiita osto- tai maksu-boikotteihin asian ollessa riittävän tärkeä oli lähes puolet (49 %) vastanneista. Palkansaajista osto- tai maksu-boikottiin ilmoitti varmasti olevansa valmis 44 % vastanneista. Koululaisista ja opiskelijoista vastaavasti varman valmiuden osallistua boikotteihin ilmaisi runsas kolmannes (35 %) vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista boikotteihin varmasti ilmaisi olevansa valmis 39 % vastanneista.

"Jos asia olisi mielestäsi tärkeä, niin olisitko valmis osallistumaan maksu- tai ostoboikottiin?"

	kyllä varmasti	ehkä	tuskin	ei varmasti	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	39 %	33 %	13 %	12 %	3 %
miehet	36 %	33 %	13 %	15 %	3 %
naiset	42 %	33 %	13 %	8 %	4 %
palkansaajat	41 %	35 %	12 %	11 %	2 %
työttömät	39 %	31 %	13 %	13 %	4 %
SYKSY 1998					
kaikki	39 %	31 %	15 %	12 %	3 %
miehet	35 %	30 %	16 %	17 %	3 %
naiset	44 %	32 %	14 %	7 %	3 %
palkansaajat	44 %	31 %	14 %	9 %	2 %
työttömät	39 %	32 %	17 %	10 %	2 %

Yhtenä vaikuttamisen keinona nuorilta kysyttiin myös valmiutta kirjoittaa yleisön osastoon asian ollessa riittävän tärkeä. Yleisön osastoon kirjoittamisen kohdalla tuli selvästi esiin erot naisten ja miesten kesken. Naisista varmasti yleisön osastoon oli valmis kirjoittamaan asian ollessa tärkeä yli puolet (55%) vastanneista. Miehistä puolestaan yleisön osastoon kirjoittamiseen oli varmasti valmis vajaa kolmannes (31 %) vastanneista. Yleisön osastoon naisista ei missään tapauksessa ollut valmis kirjoittamaan viisi prosenttia vastanneista. Miehistä puolestaan lähes neljännes (23 %) katsoi, ettei missään tapauksessa ollut valmis kirjoittamaan yleisön osastoon.

Valmius kirjoittaa yleisön osastoon laskee iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä 47 % vastanneista katsoi olevansa varmasti valmis kirjoittamaan yleisön osastoon asian ollessa riittävän tärkeä. Puolestaan vanhimmassa barometriin haastattelussa ikäryhmässä (25–29-vuotiaat) valmiuden kirjoittaa yleisön osastoon ilmaisi varmana 36 % vastanneista. Valmiutta yleisön osastoon kirjoittamiseen lisää myös nuorten koulutustausta. Ammattikoulun käyneistä katsoi varmasti olevansa valmis kirjoittamaan yleisön osastoon 36 % vastanneista. Ylioppilaista vastaavasti ehdottoman varmasti katsoi olevansa valmis kirjoittamaan yleisön osastoon yli puolet (54 %) vastanneista. Palkansaajista yleisön osastoon varmasti asian ollessa tärkeä oli valmis kirjoittamaan 36 % vastanneista. Työttömien kohdalla vastaavasti ajatteli 40 % ja koululaisista ja opiskelijoista 48 % vastanneista.

"Jos asia olisi mielestäsi tärkeä, niin olisitko valmis kirjoittamaan yleisönosastoon?"

	kyllä varmasti	ehkä	tuskin	ei varmasti	EOS
kaikki	43 %	30 %	13 %	14 %	1 %
miehet	31 %	29 %	17 %	23 %	1 %
naiset	55 %	30 %	9 %	5 %	1 %
palkansaajat	36 %	31 %	16 %	17 %	0 %
työttömät	40 %	28 %	17 %	14 %	1 %
koul./opisk.	48 %	31 %	9 %	11 %	1 %

Barometriin haastatellut nuoret ovat valmiit yleisimmin vaikuttamaan asioihin allekirjoittamalla vetoimuksen tai adressin. Lähes kaksi kolmasosaa (65 %) kaikista vastanneista oli varmasti valmis allekirjoittamaan vetoimuksen tai adressin asian ollessa tärkeä. Kaikista vastanneista ainoastaan neljä prosenttia suhtautui ehdottoman kielteisesti vetoimuksen tai adressin allekirjoittamiseen vaikuttamisen muotona. Naiset ovat miehiä valmiimpia myös allekirjoittamaan vetoimuksia tai adresseja. Naisista 73 % katsoi olevansa varmasti valmis vetoimuksen allekirjoittamiseen asian ollessa tärkeä. Miehistä vastaavasti vetoimuksen oli varmasti valmis allekirjoittamaan 56 % vastanneista. Valmius vetoimuksen tai adressin allekirjoittamiseen lisääntyy myös iän myötä. Nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä varmasti vetoimuksen oli valmis allekirjoittamaan 56 % vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä varmasti allekirjoitukseen valmiita oli jo yli kaksi kolmasosaa (69 %) vastanneista.

Allekirjoittamista vaativampi vaikuttamisen muoto on nimien kerääminen vetoimukseen tai adressiin. Kaikista syksyn 1998 barometriin haastatelluista nuorista neljännes oli varmasti valmis keräämään nimiä asian ollessa tärkeä. Mahdollisena nimien keräämistä omalla kohdallaan kaikista haastatelluista piti kolmannes vastanneista. Naiset ovat miehiä selvästi valmiimpia myös nimien keräämiseen vetoimuksiin. Naisista kolmannes katsoi olevansa varmasti valmis nimien keräämiseen, kun taas miehistä vastaavasti ajatteli 17 % vastanneista. Nimien keräämisen

suhteen nuorin haastateltu ikäryhmä oli vanhinta valmiimpi. Nuorimmassa ikäryhmässä varmasti nimien keräämiseen oli valmis 26 % vastanneista ja vanhimmassa ikäryhmässä toimeen oli varmasti valmiita 23 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista varmasti nimien keruuseen oli valmiita lähtemään lähes kolmannes (30 %) vastanneista. Palkansaajien kohdalla vastaavan valmiuden ilmaisi viidennes vastanneista. Koululaisista ja opiskelijoista nimien keräämiseen oli varmasti valmis lähtemään neljännes vastanneista.

Poliittinen vaikuttaminen

Syksyn 1996 barometriin verrattuna uusina vaikuttamisen muotoina nuorille esitettiin tänä syksynä yhteyden ottaminen johonkin poliittikkoon sekä liittyminen jäseneksi tai olemaan jäsenenä poliittisessa puolueessa. Neljännes kaikista vastanneista nuorista piti omalla kohdallaan varmana mahdollisuutta ottaa yhteyttä poliittikkoon asian ollessa riittävän tärkeä. Mahdollisena yhteyden ottoa piti runsas kolmannes (35 %) vastanneista. Naiset ovat barometrin tuloksen mukaan miehiä valmiimpia ottamaan yhteyttä myös poliittikkoihin. Naisista varmana omaa valmiuttaan yhteyden ottoon piti 28 % vastanneista. Miehistä vastaavasti katsoi varmasti voitavansa ottaa yhteyttä poliittikkoon 22 % vastanneista. Valmius ottaa yhteyttä poliittikkoihin lisääntyy selvästi iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä vajaa viidennes (19 %) katsoi omalta kohdaltaan varmasti olevansa valmis ottamaan yhteyttä johonkin poliittikkoon asian ollessa riittävän tärkeä. Vastaavasti ikäryhmässä 20–24-vuotiaat valmiutta yhteyden ottoon piti omalla kohdallaan varmana 27 % vastanneista. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä omaa valmiuttaan yhteydenottoon piti varmana puolestaan 29 % vastanneista.

Työttömistä tai lomautetuista nuorista 29 % piti varmana omaa valmiuttaan ottaa yhteyttä johonkin poliittikkoon asian niin vaatiessa. Palkansaajista vastaavasti ajatteli neljännes vastanneista ja koululaisista tai opiskelijoista poliittikkoihin varmasti oli valmis pitämään yhteyttä 22 % vastanneista.

"Jos asia olisi mielestäsi tärkeä, niin olisitko valmis ottamaan yhteyttä johonkin poliittikkoon?"

	kyllä varmasti	ehkä	tuskin	ei varmasti	EOS
kaikki	25 %	35 %	17 %	22 %	1 %
miehet	22 %	33 %	18 %	26 %	1 %
naiset	28 %	38 %	16 %	18 %	0 %
palkansaajat	25 %	35 %	16 %	23 %	1 %
työttömät	29 %	26 %	22 %	23 %	0 %

Barometriin haastatelluista nuorista joka kymmenes oli varma omasta valmiudestaan liittyä jäseneksi poliittiseen puolueeseen asian ollessa riittävän tärkeä. Kovin suuria eroja valmiudessa liittyä poliittisten puolueiden jäseneksi ei eri vastaajaryhmien kesken tule, kun tarkastellaan varmana mahdollisuutta puolueisiin liittyvien ryhmää. Eroja eri ryhmien välille tulee kun tarkastellaan ehdottoman kielteisesti puolueisiin liittymiseen tai niiden piirissä toimimiseen suhtautuvien osuuksia. Kaikista vastanneista 39 % katsoi, ettei varmasti koe omalla kohdallaan valmiutta lähteä vaikuttamaan asioihin puolueiden kautta. Ammattikoulun käyneistä nuorista lähes puolet (48 %) katsoi, ettei varmasti lähtisi poliittisiin puolueisiin jäseneksi tai toimisi

puolueiden jäsenenä. Ylioppilaista yhtä kriittisesti puolueissa toimimiseen suhtautui neljännes vastanneista.

Työttömistä tai lomautetuista puolueisiin liittymistä tai niiden piirissä toimimista omalla kohdallaan piti mahdottomana 45 % vastanneista. Palkansaajista 42 % vastanneista ilmoitti, ettei varmasti liittyisi tai toimisi poliittisten puolueiden yhteydessä vaikka asian olisikin tärkeä. Koululasten ja opiskelijoiden kohdalla ehdottoman kielteisesti poliittisten puolueiden jäseneksi liittymiseen tai niiden piirissä toimimiseen suhtautui kolmannes vastanneista.

"Jos asia olisi mielestäsi tärkeä, niin olisitko valmis liittymään jäseneksi tai olemaan jäsenenä poliittisessa puolueessa?"

	kyllä varmasti	ehkä	tuskin	ei varmasti	EOS
kaikki	11 %	24 %	25 %	39 %	1 %
miehet	12 %	24 %	24 %	39 %	1 %
naiset	10 %	25 %	26 %	38 %	1 %
palkansaajat	10 %	22 %	25 %	42 %	1 %
työttömät	10 %	18 %	26 %	45 %	1 %
koul./opisk.	11 %	28 %	25 %	34 %	2 %

Väkivaltainen vaikuttaminen ei kiinnosta

Voimakkaina vaikuttamisen muotoina nuoret saivat barometrissä arvioida omaa valmiuttaan osallistua rakennusten valtaukseseen tai valmiuttaan käyttää väkivaltaan poliittisia päättäjiä kohtaan. Syksyn 1996 barometrissä näiden vaihtoehtojen kohdalla valmius niiden käyttämiseen laski selvästi haastateltujen nuorten keskuudessa. Varmana omaa valmiuttaan rakennusten valtaamiseen piti syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 6 % vastanneista.

Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista viisi prosentti piti varmana omaa valmiuttaan lähteä rakennusten valtaukseseen asian ollessa tärkeä. Mahdollisena vaihtoehtona omalla kohdallaan piti joka kymmenes vastanneista. Ehdottoman kielteisesti rakennusten valtaukseseen suhtautui kaikista nuorista lähes kaksi kolmasosaa (62 %) vastanneista. Eroja eri vastaajaryhmien välillä saadaan, kun tarkastellaan juuri ehdottoman kielteisesti rakennusten valtaamiseen suhtautuvien osuuksia. Nuorimmassa ikäryhmässä ehdottoman kielteisesti rakennusten valtaamiseen suhtautui 57 % vastanneista. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä ehdottoman haluttomuuden rakennusten valtaukseseen ilmoitti omalla kohdallaan puolestaan 68 % vastanneista. Ammattikoulun käyneistä nuorista haluttomuuden rakennusten valtaamiseen ilmaisi kaksi kolmasosaa vastanneista ja ylioppilaista ehdottoman kielteisesti rakennusten valtaukseseen suhtautui runsas puolet (52 %) vastanneista. Palkansaajista kielteisesti rakennusten valtaamiseen suhtautui 65 % vastanneista, työttömistä tai lomautetuista nuorista puuhaan ei lähtisi missään tapauksessa 62 % vastanneista. Koululaisista ja opiskelijoista ehdottoman kielteisesti omalta kohdaltaan rakennusten valtaamiseen suhtautui 58 % barometriin vastanneista.

"Jos asia olisi mielestäsi tärkeä, niin olisitko valmis osallistumaan rakennusten valtaukseseen?"

	kyllä varmasti	ehkä	tuskin	ei varmasti	EOS
kaikki	5 %	9 %	22 %	62 %	1 %
miehet	5 %	8 %	21 %	65 %	1 %
naiset	5 %	11 %	24 %	60 %	1 %
palkansaajat	5 %	8 %	21 %	65 %	1 %
työttömät	6 %	9 %	24 %	62 %	0 %
koul./opisk.	5 %	12 %	24 %	58 %	1 %

Vahvimpana vaikuttamisen keinona barometrissä kysyttiin nuorilta valmiutta käyttää väkivaltaa poliittisia päättäjiä kohtaan. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 92 % katsoi omalla kohdallaan mahdolliseksi tai epäili mahdollisuutta käyttää väkivaltaa poliittisia päättäjiä kohtaan. Kahdessa vuodessa halukkuus väkivallan käyttöön ei ole lisääntynyt, vaan tämän syksyn barometriin vastanneista nuorista 95 % ei ollut valmis väkivallan käyttöön. Kaikista barometriin haastatelluista nuorista kaksi prosenttia piti omalla kohdallaan varmana valmiutta käyttää väkivaltaa asian ollessa riittävän tärkeä. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista miehistä varmasti tai mahdollisesti väkivaltaa sanoi voivansa käyttää joka kymmenes (11 %) vastanneista. Tämän syksyn barometriin haastatelluista miehistä väkivallan käyttöä varmana tai mahdollisena omalla kohdallaan piti seitsemän prosenttia vastanneista. Naisista varmana tai mahdollisena väkivallan käyttöä piti syksyn 1998 barometriin vastanneista kaksi prosenttia.

"Jos asia olisi mielestäsi tärkeä, niin olisitko valmis käyttämään väkivaltaa poliittisia päättäjiä kohtaan?"

	kyllä varmasti	ehkä	tuskin	ei varmasti	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	3 %	4 %	12 %	80 %	1 %
miehet	6 %	5 %	15 %	73 %	1 %
naiset	1 %	3 %	9 %	88 %	0 %
palkansaajat	2 %	4 %	11 %	82 %	1 %
työttömät	5 %	3 %	9 %	83 %	0 %
SYKSY 1998					
kaikki	2 %	3 %	12 %	83 %	1 %
miehet	3 %	4 %	16 %	77 %	1 %
naiset	1 %	1 %	9 %	89 %	0 %
palkansaajat	2 %	3 %	11 %	83 %	0 %
työttömät	4 %	1 %	21 %	73 %	2 %

Barometrit antavat kuvan nuorisosta, joka on valmis vaikuttamaan päätöksentekoon ja –kulkuun muullakin tavoin kuin äänestämällä. Syksyn 1996 ja syksyn 1998 barometreissä on kysytty nimenomaan nuorten valmiutta osallistua tai toimia muidenkin keinojen kautta ja avulla kuin pelkästään äänestämällä. Käytännössä valmiuden ja todellisen osallistumisen välillä on suuri ero. Syksyn 1997 barometrissä nuorilta kysyttiin heidän todellista osallistumista tai vaikuttamista, jolloin luvut eri vaihtoehtojen kohdalla jäivät varsin alhaisiksi. Valmius ja käytännön toiminta pai-

nottuu vetoomusten allekirjoittamiseen, nimien keräämiseen vetoomuksiin sekä osallistumiseen mielenositukseen tai laksoon. Järeämpään yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen nuoret eivät ole valmiita ja omaa aktiivisuutta edellyttävään toimintaan nuoret eivät esimerkiksi syksyn 1997 barometrin mukaan ole juurikaan osallistuneet.

4. Nuorten moraalit

Turkistarhoille tehdyt iskut ja rakennusten töhrintä

Syksyn 1996 barometrissä haastatelluilta kysyttiin heidän suhdettaan yleensä moraalit tai asioiden hyväksyttävyyttä mittaaviin väitteisiin. Moraalin on epäilty kärsineen inflaation suomalaisten nuorten keskuudessa yhteiskunnallisen muutoksen nopeutuessa. Nuorten on epäilty käyttävän väärin perustein hyväkseen myös sosiaalivaltion eri turvamuotoja. Syksyn 1996 barometrin mukaan nuorten suhtautuminen laittomaan toimintaan tai tekoihin on kuitenkin varsin perinteinen. Nuoret eivät syksyn 1996 barometrin perustella olleet valmiita hyväksymään erilaista laitonta toimintaa tai eivät hyväksyneet sosiaalivaltion turvajärjestelmien systemaattista väärinkäyttöä. Osa nuorten moraalit ja suhtautumista laittomaan toimintaan mitattavia väitteitä toistettiin myös syksyn 1998 barometrissä.

Nuorilta kysyttiin sekä syksyn 1996 että syksyn 1998 barometrissä mielipidettä väitteeseen ”On hyväksyttävää tehdä iskuja turkistarhoille”. Syksyn 1996 mittauksessa prosentti vastanneista oli täysin samaa mieltä esitetyn väitteen suhteen. Täysin eri mieltä turkistarhoille tehtävien iskujen hyväksyttävyyden suhteen oli syksyllä 1996 74 % vastanneista. Luvut eivät ole juurikaan muuttuneet kahden vuoden aikana. Tämän syksyn barometriin vastanneista kaksi prosenttia hyväksyi täysin turkistarhoille tehtävät iskut ja puolestaan 73 % ei hyväksynyt niitä lainkaan. Naiset suhtautuvat jonkin verran miehiä myönteisemmin turkistarhoille tehtäviin iskuihin. Naisista esitetyn väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 12 % vastanneista ja miehistä vastaavasti ajatteli kahdeksan prosenttia vastanneista. Iskujen hyväksyttävyyden on selvästi yleisempää myös barometriin haastatellun nuorimman ikäryhmän keskuudessa. 15–19-vuotiaista turkistarhoille tehtävät iskut hyväksyy joka täysin tai jossain määrin 16 % vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä iskut turkistarhoille hyväksyy enää viisi prosenttia vastanneista. Palkansaajista iskut hyväksyy joko täysin tai jossain määrin kuusi prosenttia vastanneista ja työttömistä iskut on syksyn 1998 barometrin mukaan valmis hyväksymään 13 % vastanneista. Koululaisten ja opiskelijoiden keskuudessa turkistarhoille tehtäviin iskuihin suhtautui myönteisesti 14 % vastanneista.

”On hyväksyttävää tehdä iskuja turkistarhoille.”

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	1 %	8 %	16 %	74 %	1 %
miehet	1 %	7 %	14 %	77 %	1 %
naiset	2 %	9 %	18 %	71 %	1 %
15 – 19-v.	2 %	12 %	20 %	65 %	1 %
25 – 29-v.	0 %	6 %	12 %	82 %	1 %
SYKSY 1998					
kaikki	2 %	8 %	16 %	73 %	1 %
miehet	2 %	6 %	14 %	77 %	2 %
naiset	2 %	10 %	18 %	70 %	1 %
15 – 19-v.	4 %	12 %	17 %	66 %	1 %
25 – 29-v.	1 %	5 %	11 %	82 %	1 %

Turkistarhoille tehtäviä iskuja kriittisemmin nuoret suhtautuvat barometrin mukaan iskulauseiden maalaamiseen rakennusten seiniin. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 92 % oli esitetyn väitteen *"On hyväksyttävää maalata iskulauseita rakennusten seiniin"* kanssa joko täysin tai jokseenkin eri mieltä. Tämän syksyn barometrin mukaan nuoret eivät hyväksy iskulauseiden maalaamista yhtään useammin. Kaikista vastanneista iskulauseiden maalaamiseen suhtautui kielteisesti syksyn 1998 barometriin vastanneista 96 %. Prosentti kaikista vastanneista oli valmis hyväksymään iskulauseiden maalaamisen rakennusten seiniin. Ikäryhmittäin tarkasteltuna iskulauseiden maalaamisen hyväksymisessä ei juurikaan tule eroja kun tarkastellaan toiminnan täysin hyväksyvien osuuksia. Sekä nuorimmassa että vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä prosentti vastanneista hyväksyi rakennusten töhrinnän. Työttömistä tai lomautetuista nuorista iskulauseiden hyväksyi täysin kolme prosenttia vastanneista ja koululaisista ja opiskelijoista prosentti.

Sosiaaliturvan väärinkäyttöä ei hyväksytä

Nuorilta kysyttiin myös heidän suhtautumistaan sosiaali- ja työttömyysturvan väärinkäyttöön sekä verotuksen kiertämiseen. Barometrissä haastateltaville nuorille esitettiin väite *"On hyväksyttävää antaa väärää tietoa saadakseen toimeentulotukea"*. Väitteen hyväksyi täysin kaikista vastanneista kaksi prosenttia ja jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa oli neljä prosenttia vastanneista. Esitetyn väitteen kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä oli 94 % kaikista vastanneista. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista toimeentulotuen käyttöä väärillä tiedoilla antamalla ei hyväksynyt 91 % barometriin vastanneista nuorista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista toimeentulotuen nostamisen väärillä tiedoilla hyväksyi lähes joka kymmenes (9 %) vastanneista. Luku oli lähes sama myös syksyn 1996 barometriin haastateltujen työttömien tai lomautettujen nuorten joukossa. Palkansaajista toimeentulotuen saamisen väärin tiedoin hyväksyi kolme prosenttia vastanneista ja opiskelijoista ja koululaisista asian hyväksyi täysin tai jokseenkin kuusi prosenttia vastanneista.

Työttömyyskorvauksen nostamista väärin perustein barometriin haastatellut nuoret eivät myöskään ole valmiita hyväksymään. Kaikista vastanneista väitteen *"On hyväksyttävää nostaa työttömyyskorvausta väärin perustein"* kanssa täysin samaa mieltä kaikista vastanneista oli prosentti. Jokseenkin samaa mieltä esitetyn väitteen kanssa oli kolme prosenttia kaikista vastanneista. Työttömyyskorvauksen saamista väärin perustein nuorista ei puolestaan hyväksynyt 96 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista työttömyyskorvauksen saamisen väärillä tiedoilla oli valmis hyväksymään viisi prosenttia vastanneista. Palkansaajien kohdalla työttömyyskorvauksen noston väärin perustein oli valmis hyväksymään kaksi prosenttia vastanneista sekä koululaisista ja opiskelijoista työttömyysturvan väärinkäytön oli valmis hyväksymään neljä prosenttia vastanneista.

"On hyväksyttävää nostaa työttömyyskorvausta väärin perustein."

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	EOS
kaikki	1 %	3 %	12 %	84 %	1 %
miehet	1 %	4 %	15 %	80 %	1 %
naiset	1 %	2 %	10 %	88 %	1 %
palkansaajat	0 %	2 %	10 %	87 %	0 %
työttömät	1 %	4 %	12 %	83 %	0 %
koul./opisk.	1 %	3 %	14 %	82 %	1 %

Verotuksen kierron pimeää työtä tekemällä nuoret ovat hivenen valmiimpia hyväksymään kuin toimeentulotuen tai työttömyysturvan noston väärillä perusteilla. Kaikista syksyn 1998 barometriin vastanneista nuorista 12 % oli esitetyn väitteen *"On hyväksyttävää kiertää verotusta tekemällä pimeää työtä"* kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Syksyyn 1996 verrattuna nuorten asennoituminen verotuksen kiertämiseen pimeää työtä tekemällä on tiukentunut. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista pimeän työn tekemistä ei hyväksynyt 78 % kaikista vastanneista. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista pimeän työn tekemistä ei hyväksynyt puolestaan 87 % kaikista vastanneista. Palkansaajista pimeän työn tekemistä ei hyväksynyt 89 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista pimeän työn tekemiseen suhtautui kielteisesti puolestaan 85 % vastanneista. Sekä palkansaajien että työttömien nuorten kohdalla suhtautuminen pimeän työn tekemiseen on muuttunut kriittisemmäksi kahden vuoden aikana. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista palkansaajista pimeää työtä tai sen tekemistä ei hyväksynyt 81 % vastanneista ja työttömistä tai lomautetuista nuorista pimeää työtä ei hyväksynyt kaksi vuotta sitten 77 % barometriin vastanneista.

"On hyväksyttävää kiertää verotusta tekemällä pimeää työtä."

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	5 %	16 %	25 %	52 %	1 %
miehet	7 %	18 %	25 %	48 %	2 %
naiset	3 %	14 %	26 %	57 %	0 %
palkansaajat	6 %	13 %	25 %	56 %	1 %
työttömät	6 %	15 %	20 %	57 %	2 %
SYKSY 1998					
kaikki	3 %	9 %	24 %	64 %	1 %
miehet	5 %	9 %	24 %	62 %	1 %
naiset	2 %	8 %	24 %	66 %	1 %
palkansaajat	3 %	8 %	25 %	64 %	1 %
työttömät	6 %	9 %	19 %	66 %	0 %

Nuorten suhde ulkomaalaisiin

Rasismia tai nuorten suhdetta ulkomaalaisiin barometreissa on selvitetty vuodesta 1995 lähtien. Tämän syksyn barometrissä nuorille esitettiin väite ”On hyväksyttävää osallistua ulkomaalaisia vastaan järjestettyyn mielenosoitukseen” sekä kysyttiin nuorten mielipidettä ulkomaalaisista työntekijöistä ja pakolaisista. Ulkomaalaisia vastaan järjestettyihin mielenosoituksiin osallistumisen hyväksyttävyyttä nuorilta kysyttiin myös syksyn 1996 barometrissä. Tämän syksyn barometriin vastanneista nuorista ulkomaalaisia vastaan kohdentuviin mielenosoituksiin osallistumista ei hyväksynyt 91 % vastanneista. Luku on lähes identtinen kahden vuoden takaisen barometrin antaman tuloksen kanssa. Naisista ulkomaalaisia vastaan järjestettyihin mielenosoituksiin osallistumista ei hyväksynyt 96 % vastanneista; miehistä yhtä kriittisesti asiaan suhtautui 87 % vastanneista. Nuorimmassa barometriin haastattelussa ikäryhmässä ulkomaalaisia vastaan järjestettyihin mielenosoituksiin kielteisesti suhtautui 93 % vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä mielenosoituksiin kielteisesti suhtautui 89 % barometriin vastanneista. Palkansaaajista mielenosoituksia ei hyväksynyt 88 % vastanneista ja työttömistä ulkomaalaisia vastaan järjestetyt mielenosoitukset tuomitsi 85 % vastanneista. Koululaisista ja opiskelijoista ulkomaalaisia vastaan suunnatun toiminnan koki kielteisenä puolestaan 94 % barometriin vastanneista.

”On hyväksyttävää osallistua ulkomaalaisia vastaan järjestettyyn mielenosoitukseen.”

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	EOS
kaikki	3 %	5 %	12 %	79 %	1 %
miehet	5 %	7 %	15 %	72 %	1 %
naiset	1 %	3 %	9 %	86 %	0 %

Vaikka nuoret suhtautuvatkin kielteisesti ulkomaalaisia vastaan järjestettyihin mielenosoituksiin, katsovat he kuitenkin varsin yleisesti rasismiin lisääntyneen omassa keskuudessaan. Syksyn 1995 barometriin haastelluista nuorista 62 % oli esitetyn väitteen ”*Rasismi on lisääntynyt viime vuosina suomalaisten nuorten keskuudessa*” joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Syksyn 1996 barometriin haastelluista nuorista 73 % katsoi rasismiin lisääntyneen ja tämän syksyn barometriin haastelluista nuorista 75 % oli esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Tähän saakka naiset ovat miehiä useammin katsoneet rasismiin lisääntyneen. Vuoden 1995 barometriin haastelluista naisista rasismiin katsoi lisääntyneen 66 % vastanneista ja miehistä tuolloin ajatteli samalla tavalla 58 % vastanneista. Syksyn 1996 barometriin haastelluista naisista rasismiin lisääntymisen koki 78 % ja miehistä 67 % vastanneista. Tänä syksynä miesten ja naisten välillä ei rasismiin lisääntymisen kokemisessa juurikaan ole eroa, vaan barometriin haastelluista miehistä ja naisista 75 % koki rasismiin yleistyneen.

Rasismiin yleistymien on yhdistetty Suomeen tulleisiin pakolaisiin sekä suomalaisnuorten ja pakolaisten välisiin suhteisiin. Syksyn 1998 barometrissä haastelluilta kysyttiin myös heidän mielipidettään siitä, tulisiko Suomen ottaa vastaan nykyistä enemmän pakolaisia. Kaikista vastanneista runsas kolmannes (34 %) oli esitetyn väitteen ”*Suomen tulisi ottaa vastaan nykyistä enemmän pakolaisia*” kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Vastaavasti 36 % oli esitetyn väitteen suhteen täysin eri mieltä. Pakolaisten runsaampi vastaanottaminen jakaa eri ryh-

miä selvästi. Naisista pakolaisten nykyistä runsaamman vastaanoton oli valmis hyväksymään 43 % vastanneista. Miehistä vastaavasti neljännes vastanneista oli valmiita lisäämään pakolaisten vastaanottoa. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä pakolaisten nykyistä runsaamman vastaanoton oli valmis hyväksymään 41 % vastanneista. Puolestaan ikäryhmässä 25–29-vuotiaat pakolaisten vastaanoton lisäämisen hyväksyi 28 % vastanneista. Palkansaajista pakolaisten vastaanoton lisäämisen oli valmis hyväksymään neljännes haastatelluista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista pakolaisten määrän kasvun hyväksyi 37 % ja koululaisista sekä opiskelijoista 43 % vastanneista.

”Suomen tulisi ottaa vastaan nykyistä enemmän pakolaisia.”

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	EOS
kaikki	9 %	26 %	26 %	36 %	4 %
miehet	6 %	19 %	27 %	45 %	3 %
naiset	11 %	32 %	25 %	27 %	5 %
palkansaajat	4 %	22 %	27 %	44 %	4 %
työttömät	5 %	32 %	17 %	40 %	7 %
koul./opisk.	12 %	31 %	27 %	27 %	3 %

Pakolaisten vastaanoton lisäämiseen valtaosa nuorista suhtautui kriittisesti. Kuitenkin barometriin haastatellut nuoret ovat valmiita hyväksymään ulkomaalaisten työntekijöiden määrän kasvun Suomessa. Väitteen *”Suomeen saa tulla lisää ulkomaalaisia työntekijöitä”* kanssa kaikista vastanneista joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli yli puolet (55 %) vastanneista. Naiset olivat miehiä merkittävästi suvaitsevaisempia myös ulkomaalaisten työntekijöiden maahan tulon lisäämisen suhteen. Naisista 61 % suhtautui ulkomaalaisten työntekijöiden määrän kasvuun myönteisesti. Miehistä vastaavasti ulkomaalaisten työntekijöiden määrän lisääntymisen oli valmis hyväksymään puolet vastanneista. 15–19-vuotiaiden ikäryhmässä ulkomaalaisten työntekijöiden määrän lisääntymisen hyväksyi 56 % ja vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä 52 % vastanneista. Palkansaajista ulkomaalaisen työvoiman lisäämisen oli valmis hyväksymään puolet vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista ulkomaalaisen työvoiman lisääntymiseen suomalaisilla työmarkkinoilla suhtautui myönteisesti 53 % vastanneista. Opiskelijat ja koululaiset suhtautuivat myönteisimmin ulkomaalaisten työntekijöiden määrän kasvuun. Opiskelijoista ja koululaisista 62 % oli esitetyn väitteen *”Suomeen saa tulla lisää ulkomaalaisia työntekijöitä”* kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä.

”Suomeen saa tulla lisää ulkomaalaisia työntekijöitä.”

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	EOS
kaikki	21 %	34 %	22 %	21 %	2 %
miehet	18 %	32 %	23 %	25 %	2 %
naiset	24 %	37 %	21 %	17 %	2 %
palkansaajat	19 %	32 %	25 %	23 %	2 %
työttömät	17 %	36 %	20 %	23 %	5 %
koul./opisk.	23 %	38 %	19 %	17 %	2 %

5. Missä nuorten kannalta tärkeät päätökset tehdään?

Edustukselliset elimet ja virkakoneisto

Nuorilta on syksyn 1996 ja syksyn 1998 barometreissä kysytty myös sitä, kuinka tärkeinä he kokevat eri instituutioissa tehtävät päätökset oman elämänsä kannalta. Eduskunnassa tehtäviä päätöksiä piti syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 75 % tärkeinä oman elämänsä kannalta. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista eduskunnassa tehtävää päätöksentekoa piti oman elämänsä kannalta tärkeänä tasan 70 % vastanneista. Naiset katsovat miehiä hieman useammin eduskunnassa tehtävien ratkaisujen vaikuttavan omaan elämäänsä tai olevan oman elämänsä kannalta tärkeitä. Naisista eduskunnassa tehtäviä ratkaisuja piti erittäin tai melko tärkeinä oman elämänsä kannalta 72 % vastanneista. Miehistä puolestaan 68 % katsoi eduskunnassa tehtävät ratkaisut oman elämänsä kannalta tärkeiksi.

Selvä ero suhteessa eduskunnassa tapahtuvaan päätöksentekoon tuli myös eri ikäryhmien välillä. Nuorimmassa ikäryhmässä (15–19-vuotiaat) kaksi kolmasosaa vastanneista piti eduskunnassa tehtäviä ratkaisuja tärkeänä oman elämänsä kannalta. Vanhimmassa ikäryhmässä puolestaan 70 % vastanneista katsoi eduskunnan tekemät ratkaisut tai päätökset oman elämänsä kannalta tärkeiksi. Nuorimman ikäryhmän kohdalla syksyn 1998 haastattelussa saatu luku vastaa täysin vuoden 1996 tulosta. Vanhimmassa ikäryhmässä sen sijaan eduskunnassa tehtävien ratkaisujen merkitys on laskenut. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista 25–29-vuotiaista peräti 82 % piti eduskunnan päätöksentekoa oman elämänsä kannalta tärkeänä.

Palkansaajista sekä koululaista ja opiskelijoista noin 70 % piti eduskunnassa tehtäviä ratkaisuja tärkeinä oman elämänsä kannalta. Työttömistä tai lomautetuista nuorista eduskunnan ratkaisut koki tärkeinä ja elämäänsä vaikuttavina vajaa kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista. Kaksi vuotta sitten palkansaajista eduskunnan päätöksenteon katsoi oman elämänsä kannalta tärkeäksi 78 % vastanneista ja vastaavasti työttömistä tai lomautetuista nuorista eduskunnan ratkaisut koki tärkeiksi 73 % barometriin vastanneista.

Kunnanvaltuustoissa tehtävien päätösten kaikista barometriin vastanneista nuorista koki tärkeiksi 60 % vastanneista. Naiset kokevat selvästi miehiä useammin kunnanvaltuuston tasolla tehtävän päätöksenteon tärkeäksi oman elämänsä kannalta. Naisista kaksi kolmasosaa piti kunnanvaltuustossa tehtäviä ratkaisuja joko erittäin tai melko tärkeinä oman elämänsä kannalta. Miehistä vastaavasti kunnanvaltuustossa tehtävistä ratkaisuista ajatteli 55 % vastanneista. Kunnanvaltuustoissa tehtävien ratkaisujen merkitys korostuu nuorten elämässä myös iän myötä. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä kunnanvaltuuston päätökset oman elämänsä kannalta tärkeiksi koki 56 % vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä puolestaan kunnanvaltuuston päätösten tärkeyden oman elämän kannalta koki tärkeinä tai melko tärkeinä 63 % vastanneista.

"Kuinka tärkeänä oman elämäsi kannalta pidät ratkaisuja, jotka tehdään seuraavissa instituutioissa?"

	erittäin tärkeitä	melko tärkeitä	vain vähän tärkeitä	ei lainkaan tärkeitä	EOS
eduskunta	13 %	57 %	24 %	4 %	2 %
kunnanvaltuusto	52 %	31 %	6 %	3 %	9 %

Edustuksellisten elinten ohella nuorilta kysyttiin mielipidettä virkakoneistossa tehtävistä ratkaisuksista ja niiden tärkeydestä nuorten elämässä. Kaikista vastanneista kunnan ja valtion hallinnossa tehtäviä ratkaisuja piti oman elämänsä kannalta tärkeinä 57 %. Naiset kokevat virkakoneistossa tehtävät ratkaisut miehiä useammin oman elämänsä kannalta tärkeiksi; naisista 61 % koki hallinnon tekemät ratkaisut merkittäväksi. Miehistä vastaavasti virkakoneiston ratkaisujen tärkeyden tai merkityksen omalle elämälleen koki 54 % vastanneista. Virkakoneistossa tehtävien päätösten merkitys nuorten elämässä korostuu barometrin mukaan myös iän karttuessa. Nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä hallinnon päätökset koki tärkeäksi runsas puolet (52 %) vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä hallinnon ratkaisujen tärkeyden tunnusti omalle elämälleen jo 61 % vastanneista. Koululaista ja opiskelijoista hallinnon ratkaisujen tärkeyden tunnusti 58 % ja palkansaajista 57 % vastanneista. Työttömistä ja lomautetuista nuorista puolestaan runsas puolet (52 %) koki virkakoneiston ratkaisut joko erittäin tai melko tärkeiksi omalle elämälleen.

Virkakoneiston ohella nuorilta tiedusteltiin mielipidettä koululaitoksessa tehtävistä ratkaisuksista ja niiden merkityksestä nuorten elämään. Kaikista barometriin vastanneista kaksi kolmasosaa piti koululaitoksessa tehtäviä ratkaisuja joko erittäin tai melko tärkeinä omalle elämälleen. Naiset arvioivat miehiä useammin myös koululaitoksessa tehtävien ratkaisujen vaikuttavan omaan elämäänsä. Naisista tärkeänä koululaitoksessa tehtäviä ratkaisuja piti tärkeänä 71 % vastanneista. Miehistä vastaavasti arvioi koululaitoksen päätösten tärkeyden omalle elämälleen 61 % vastanneista. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä koululaitoksen rooli päätöksentekijänä luonnollisesti korostui; 15–19-vuotiaista koululaitoksessa tehtävien ratkaisujen arveli olevan oman elämänsä kannalta tärkeitä 79 % vastanneista. Vanhimmassakin haastatellussa ikäryhmässä koululaitoksen päätöksenteon tärkeyttä korosti yli puolet (53 %) vastanneista.

Liike-elämä, ammattiyhdistysliike ja kansalaisjärjestöt

Syksyn 1998 barometrin mukaan nuorten luottamus suuryrityksiä ja pankkeja sekä näiden toimintaan kohtaan on kasvanut kahdessa vuodessa. Samoin nuorten mielestä myös näissä tehtävien ratkaisujen merkitys tai tärkeys nuorten oman elämän kannalta on kasvanut. Suuryrityksissä tehtävien ratkaisujen kaikista nuorista 40 % katsoi joko erittäin tai melko tärkeiksi oman elämänsä kannalta. Kaksi vuotta sitten suuryrityksissä tehtäviä ratkaisuja oman elämänsä kannalta piti tärkeinä runsas kolmannes kaikista vastanneista. Suuryritysten ratkaisut koetaan tärkeinä erityisesti miesten keskuudessa. Miehistä suuryritysten päätöksenteon koki omalle elämälleen tärkeänä lähes puolet (47 %) vastanneista. Naisista suuryritysten ratkaisujen tärkeyden tunnusti omalle elämälleen vastaavasti kolmannes vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä (25–29-vuotiaat) suuryritysten ratkaisujen katsoi oman elämänsä kannalta tärkeiksi lähes puolet vastanneista ja nuorimmassa ikäryhmässä suuryritysten päätöksenteon merkityksellisyyttä korosti 35 % vastanneista.

Pankeissa tehtävien ratkaisujen nuoret kokevat vaikuttavan omaan elämäänsä suuryrityksissä tehtäviä päätöksiä useammin. Kaikista syksyn 1998 barometriin vastanneista nuorista lähes kaksi kolmasosaa (65 %) piti pankeissa tehtäviä ratkaisuja tärkeinä oman elämänsä kannalta. Myös pankkien tekemien ratkaisujen kohdalla nuoret kokevat niiden tärkeyden lisääntyneen viimeisen kahden vuoden aikana. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 60 % piti pankeissa tehtäviä päätöksiä elämänsä kannalta joko erittäin tai melko tärkeinä. Miehet kokevat hivenen naisia useammin myös pankkien ratkaisujen vaikuttavan omaan elämäänsä. Miehistä tärkeinä pankkien ratkaisuja oman elämänsä kannalta piti tärkeinä kaksi kol-

masosaa (67 %) vastanneista ja naisista pankkien päätösten merkitystä omalle elämälleen korosti 63 % vastanneista. Palkansaajista pankkien ratkaisujen arvioi oman elämänsä kannalta tärkeiksi 67 % vastanneista ja työttömistä tai lomautetuista nuorista pankkien päätöksenteon tärkeyttä omalle elämälleen korosti runsas puolet (53 %) vastanneista.

Ammattiyhdistysliikkeen tekemiä ratkaisuja oman elämänsä kannalta tärkeinä piti syksyn 1998 barometriin haastatelluista nuorista 62 %. Kaksi vuotta sitten ammattiyhdistysliikkeen ratkaisusta ja niiden tärkeydestä omalle elämälleen ajatteli samalla tavalla 56 % vastanneista. Miehet korostivat naisia useammin suuryrityksissä ja pankeissa tehtävien ratkaisujen tärkeyttä omalle elämälleen. Naiset kokivat puolestaan ammattiyhdistysliikkeen päätöksenteon tärkeyden omalle elämälleen miehiä useammin. Naisista lähes kaksi kolmasosaa (64 %) piti ammattiyhdistysliikkeen ratkaisuja tärkeänä omalle elämälleen. Miehistä vastaavasti ammattiyhdistysliikkeen ratkaisusta ajatteli 60 % vastanneista. Palkansaajista ammattiyhdistysliikkeen tekemien ratkaisujen merkitystä omalle elämälleen korosti 69 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista puolestaan 59 % katsoi ammattiyhdistysliikkeen ratkaisujen oman elämänsä kannalta joko erittäin tai melko tärkeiksi.

"Kuinka tärkeänä oman elämäsi kannalta pidät ratkaisuja, jotka tehdään seuraavissa instituutioissa?"

	erittäin tärkeitä	melko tärkeitä	vain vä- hän tär- keitä	ei lain- kaan tär- keitä	EOS
suuryritykset	6 %	34 %	46 %	12 %	3 %
pankit	10 %	55 %	30 %	4 %	2 %
ay-liike	13 %	49 %	26 %	7 %	5 %

Kansalaisjärjestöissä tehtävien päätösten kaikista nuorista 29 % arvioi oman elämänsä kannalta erittäin tai melko tärkeiksi. Naiset korostavat miehiä useammin kansalaisjärjestöjen päätöksenteon merkitystä omalle elämälleen. Naisista runsas kolmannes katsoi kansalaisjärjestöissä tehtävät ratkaisut oman elämänsä kannalta tärkeiksi. Barometriin haastatelluista miehistä vastaavasti kansalaisjärjestöjen ratkaisusta ajatteli vajaa neljännes vastanneista. Kansalaisjärjestöjen ratkaisujen vaikutusta korostavat myös nuorimmat barometriin haastatellut. Ikäryhmässä 15–19-vuotiaat kansalaisjärjestöjen päätösten katsoi kolmannes tärkeiksi omalle elämälleen. Vastaavasti vanhimmassa haastatellussa ikäryhmässä kansalaisjärjestöjen ratkaisujen tärkeyttä korosti 27 % vastanneista.

Euroopan unioni

Euroopan unionissa tehtävien ratkaisujen kaikista vastanneista 61 % katsoi oman elämänsä kannalta joko erittäin tai melko tärkeiksi. Kahdessa vuodessa nuorten suhtautumisessa Euroopan unionin päätöksentekoon ei ole tapahtunut muutoksia. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista 60 % koki eurooppalaisen päätöksenteon oman elämänsä kannalta tärkeäksi. Naiset kokivat Euroopan unionin päätökset miehiä useammin oman elämänsä kannalta merkityksellisiksi. Naisista kaksi kolmasosaa katsoi EU:n ratkaisut omalle elämälleen joko erittäin tai melko tärkeiksi. Miehistä Euroopan unionin ratkaisujen tärkeyttä korosti oman elämänsä kannalta puolestaan 56 % vastanneista. Palkansaajista Euroopan unionin päätöksenteon katsoi oman elämänsä kannalta merkitykselliseksi 62 % vastanneista.

Työttömien tai lomautettujen nuorten keskuudessa Euroopan unionin toimien merkityksellisyyttä korosti puolestaan 58 % vastanneista.

Syksyn 1998 barometrissä nuorilta kysyttiin myös mielipidettä Suomen EU-jäsenyyden edullisuudesta. Kaksi vuotta sitten 48 % kaikista vastanneista nuorista katsoi EU-jäsenyyden osoittautuneen edulliseksi Suomelle ja 43 % suhtautui jäsenyyden etuihin kriittisesti. Lähes joka kymmenes vastanneista nuorista ei osannut tuolloin arvioida jäsenyyden edullisuutta Suomen kannalta. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista edelleenkin kymmenen prosenttia ei osannut ottaa kantaa väitteeseen *"EU-jäsenyys on osoittautunut edulliseksi Suomelle"*. Kahdessa vuodessa nuorten suhtautumien EU-jäsenyyden edullisuuteen Suomen kannalta on muuttunut jonkin verran kriittisemmäksi. Kaikista vastanneista 44 % katsoo jäsenyyden eurooppalaisessa yhteisössä osoittautuneen edulliseksi Suomelle, mutta 47 % kaikista vastanneista suhtautui jäsenyyden edullisuuteen kriittisesti.

Syksyn 1996 barometriin haastatelluista miehistä puolet katsoi EU-jäsenyyden osoittautuneen edulliseksi Suomelle. Tämän syksyn barometriin haastatelluista miehistä ajatteli vastaavasti 43 % vastanneista. Naiset olivat syksyn 1996 barometrin mukaan miehiä kriittisempi EU-jäsenyyden edullisuuden suhteen. Tuolloin 46 % naisista katsoi jäsenyyden olleen edullinen Suomelle ja syksyn 1998 barometriin vastanneista naisista jäsenyyden edullisuuteen uskoi 44% vastanneista. Barometreihin haastateltujen miesten kohdalla kahdessa vuodessa on kasvanut täysin eri mieltä EU-jäsenyyden edullisuudesta ajattelevien osuus. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista miehistä esitetyn väitteen *"EU-jäsenyys on osoittautunut edulliseksi Suomelle"* kanssa täysin eri mieltä oli 16 % vastanneista. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista miehistä vastaavasti jäsenyyden koki epäedulliseksi 23 % vastanneista. Merkittävää EU-jäsenyyden epäedulliseksi kokemisen kasvu on myös nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista 15–19-vuotiaista 14 % oli täysin eri mieltä jäsenyyden edullisuudesta Suomelle. Tämän syksyn barometriin haastatelluista 15–19-vuotiaista yli viidennes (21 %) oli jäsenyyden edullisuuden suhteen täysin eri mieltä.

"EU-jäsenyys on osoittautunut edulliseksi Suomelle."

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	9 %	39 %	27 %	17 %	9 %
miehet	11 %	39 %	24 %	16 %	10 %
naiset	7 %	39 %	30 %	17 %	8 %
15 - 19 –v	13 %	41 %	23 %	14 %	9 %
25 - 29 –v	6 %	38 %	30 %	18 %	9 %
SYKSY 1998					
kaikki	7 %	36 %	25 %	21 %	10 %
miehet	10 %	33 %	25 %	23 %	9 %
naiset	5 %	39 %	26 %	20 %	10 %
15 - 19 –v	8 %	37 %	23 %	21 %	10 %
25 - 29 –v	7 %	33 %	29 %	23 %	10 %

Palkansaajista EU-jäsenyyttä piti edullisena Suomelle syksyn 1998 barometrin mukaan 42 % vastanneista; kahden vuoden takaiseen barometriin verrattuna jäsenyyden edullisuuden kokeminen on palkansaajien keskuudessa laskenut kaksi

prosenttiyksikköä. Työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla EU-jäsenyyden edullisuuteen suhtaudutaan nykyisellään selvästi aiempaa kriittisemmin. Työttömistä nuorista syksyn 1996 barometrin mukaan jäsenyyttä piti edullisena Suomen kannalta 44 % vastanneista. Tämän syksyn barometriin haastatelluista työttömistä tai lomautetuista nuorista EU-jäsenyyden koki myönteisenä Suomen kannalta vain vajaa kolmannes (30 %) vastanneista. Vastaavasti 60 % työttömistä nuorista oli esitetyn väitteen EU-jäsenyyden edullisuudesta suhteen joko täysin tai jokseenkin eri mieltä. Koululaisista ja opiskelijoista EU-jäsenyyden katsoi osoittautuneen edulliseksi Suomelle tämän syksyn barometrin mukaan vajaa puolet (49 %) vastanneista.

6. Nuorten tärkeimpinä pitämät poliittiset asiat

Työllisyyden hoito ja sosiaali- ja terveystalvet

Syksyn 1996 barometrissä nuorilta kysyttiin mielipidettä siitä, mihin asioihin päätöksentekijöiden tuli tuolloin panostaa. Vaihtoehtoina syksyn 1996 barometrissä nuorille annettiin maanpuolustus, sosiaali- ja terveystalvet, työllisyys, koulutus, ympäristön suojelu ja asuntojen rakentaminen. Tärkeimpänä yhteiskunnallisena kysymyksenä kaksi vuotta sitten nuoret nostivat esiin työllisyyden hoidon, jonka lähes kaksi kolmasosaa vastanneista katsoi tärkeimmäksi yhteiskunnallisen päätöksenteon kohteeksi. Toiseksi tärkeimmäksi asiaksi nuoret nostivat päätöksenteon kohteena syksyn 1996 barometrissä sosiaali- ja terveystalvet, joita 12 % vastanneista piti tärkeimpänä panostamisen kohteena.

Tämän syksyn barometrissä kysymys muotoiltiin hieman toisin. Nyt nuoria pyydettiin nimeään tärkein ja toiseksi tärkein asia, johon seuraavan hallituksen tulisi erityisesti panostaa. Vaihtoehtoina haastateltaville annettiin maanpuolustus, sosiaali- ja terveystalvet, työllisyys, koulutus, ympäristön suojelu, asuntojen rakentaminen ja valtion velan vähentäminen. Työllisyyden nuoret nostavat edelleen tärkeimmäksi panostuksen kohteeksi seuraavan hallituksen toiminnassa. Vastanneista 45 % piti työllisyyttä tärkeimpänä päätöksenteon kohteena seuraavalle hallitukselle. Miesten kohdalla työllisyyttä piti tärkeimpänä panostuksen kohteena lähes puolet vastanneista ja naisista työllisyyden hoidon nosti keskeisimmäksi päätöksenteon kohteeksi 40 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista työllisyyden hoidon katsoi tärkeimmäksi asiaksi seuraavan hallituksen toiminnassa 52 % vastanneista ja palkansaajista vastaavasti ajatteli 45 % vastanneista.

Työttömyyteen ja sen hoitoon barometreissä on liittynyt useita eri kysymyksiä. Työttömyyden yhtenä hoitokeinona on ollut Suomen kansainvälisen kilpailukykyyn parantaminen ja omista itsekkäistä eduista tinkiminen. Barometreissä nuorilta on kysytty mielipidettä väitteeseen *"Meidän tulisi kaikkien tinkiä omista eduistamme maamme kansainvälisen kilpailukykyyn turvaamiseksi"*. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista yli puolet (55 %) piti tärkeänä omista eduista tinkimistä kansainvälisen kilpailukykyyn turvaamiseksi. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista esitetyn väitteen kanssa samaa mieltä oli vajaa puolet (49 %) vastanneista. Miehet korostavat naisia useammin tarvetta tinkiä omista eduista kansainvälisen kilpailukykyyn turvaamiseksi. Miehistä yli puolet katsoi (52 %) tämän syksyn barometrissä välttämättömäksi turvata Suomen kansainvälinen kilpailukyky omista eduista tinkimällä. Naisista vastaavasti ajatteli kansainvälisen kilpailukykyyn turvaamisesta 46 % vastanneista. Palkansaajista omista eduista tinkimistä piti välttämättömänä 47 % vastanneista ja työttömistä tai lomautetuista nuorista kansainvälisen kilpailukykyyn turvaamista omista eduista tinkimällä piti tärkeänä 57 % barometriin vastanneista.

Syksyn 1998 barometrissä nuorilta kysyttiin myös mielipidettä siitä, kuinka nykyinen hallitus on onnistunut tavoitteissaan työttömyyden vähentämiseksi. Barometrissä haastatelluille esitettiin väite *"Nykyinen hallitus on onnistunut tavoitteissaan työttömyyden vähentämiseksi"*. Väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 41 % vastanneista. Yli puolet (55 %) vastanneista puolestaan suhtautui kriittisesti nykyisen hallituksen onnistumiseen työttömyyden vähentämiseksi. Miehet katsoivat naisia useammin hallituksen onnistuneen toimillaan vähentämään työttömyyttä. Barometriin haastatelluista miehistä esitetyn väitteen suhteen samaa mieltä oli 46 % vastanneista. Naisista puolestaan runsas kolmannes (35 %) katsoi hallituksen onnistuneen toimillaan vähentämään työttömyyttä. Kriittisyys hallituksen toimenpiteiden onnistumista kohtaan kasvaa vastaajien iän myötä. Nuorimmassa

haastatellussa ikäryhmässä hallituksen katsoi onnistuneen tavoitteissaan työttömyyden vähentämiseksi 44 % vastanneista ja vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä hallituksen toimia piti onnistuneena 37 % vastanneista. Työttömät tai lomautetut nuoret suhtautuvat muita kriittisemmin hallituksen toimenpiteiden onnistumiseen.

"Nykyinen hallitus on onnistunut tavoitteissaan työttömyyden vähentämiseksi."

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	EOS
kaikki	4 %	36 %	32 %	24 %	4 %
miehet	6 %	41 %	27 %	23 %	4 %
naiset	3 %	32 %	36 %	24 %	5 %
työttömät	3 %	32 %	30 %	31 %	4 %
palkansaajat	4 %	35 %	34 %	24 %	2 %

Työttömyyteen ja sen yhteiskunnallisten seurausten kokemiseen barometreissä nuorilta on kysytty heidän käsitystään sosiaalisen eriarvoisuuden kasvamisesta eri väestöryhmien välillä. Syksyn 1996 barometriin haastatelluista nuorista peräti 70 % katsoi sosiaalisen eriarvoisuuden kasvaneen eri väestöryhmien välillä viime vuosina. Erityisesti naiset kokivat sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntymisen kaksi vuotta sitten tehdyssä haastattelussa. Tuolloin naisista 77 % katsoi eriarvoisuuden kasvaneen ja miehistä vastaavasti koki eriarvoisuuden kasvaneen vajaa kaksi kolmasosaa (63 %) vastanneista. Tämän syksyn barometriin haastatelluista nuorista edelleen 70 % katsoo sosiaalisen eriarvoisuuden kasvaneen eri väestöryhmien välillä. Naisista eriarvoisuuden kasvamisen koki todellisena 74 % vastanneista ja miehistä eriarvoisuuden katsoi eri väestöryhmien välillä lisääntyneen kaksi kolmasosaa vastanneista.

Sosiaalisen eriarvoisuuden kasvun kokeminen liittyy selkeästi nuorten ikään ja toisaalta nuoren tämän hetkiseen toimintaan. Nuorimmassa ikäryhmässä eriarvoisuuden katsoi lisääntyneen eri väestöryhmien välillä 59 % vastanneista. Vastavasti vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä sosiaalisen eriarvoisuuden katsoi kasvaneen peräti 80 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista sosiaalisen eriarvoisuuden koki kasvaneen 77 % vastanneista, mutta koululaisista ja opiskelijoista eriarvoisuuden kasvuun uskoi 63 % vastanneista.

"Sosiaalinen eriarvoisuus on kasvanut eri väestöryhmien välillä."

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä	EOS
SYKSY 1996					
kaikki	25 %	45 %	19 %	6 %	5 %
miehet	23 %	40 %	24 %	7 %	6 %
naiset	27 %	49 %	15 %	4 %	5 %
työttömät	36 %	38 %	17 %	5 %	5 %
SYKSY 1998					
kaikki	30 %	40 %	18 %	6 %	6 %
miehet	28 %	38 %	21 %	9 %	5 %
naiset	32 %	42 %	15 %	4 %	7 %
työttömät	42 %	36 %	9 %	9 %	6 %

Työllisyyden jälkeen nuoret korostavat seuraavan hallituksen panostuksen kohteena sosiaali- ja terveyspalveluita. Kaikista vastanneista 23 % piti sosiaali- ja terveyspalveluita tärkeimpänä seuraavan hallituksen päätöksenteon tai panostuksen kohteena. Sosiaali- ja terveyspalvelujen kohdalla niiden korostamisessa tulee selvä ero naisten ja miesten välillä. Naisista sosiaali- ja terveyspalveluita korosti tärkeimpänä panostuksen kohteena seuraavan hallituksen ohjelmassa lähes kolmannes (32 %) vastanneista. Miehistä vastaavasti sosiaali- ja terveyspalveluiden roolia korosti panostuksen kohteena 14 % vastanneista. Sosiaali- ja terveyspalvelujen rooli korostuu myös iän karttuessa. Vanhimmassa barometriin haastattelussa ikäryhmässä sosiaali- ja terveyspalveluita tärkeimpänä päätöksenteon kohteena seuraavan hallituksen toiminnassa korosti neljännes vastanneista. Vastaavasti nuorimmassa haastattelussa ikäryhmässä sosiaali- ja terveyspalveluita piti tärkeimpänä päätöksenteon kohteena 16 % vastanneista.

Nuoret näyttävät arvostavan suomalaista sosiaaliturvaa ja terveydenhuoltoa varsin laajasti. Kevään 1998 barometrissä nuorilta kysyttiin mielipidettä julkisten leikkausten kohdentamisesta tilanteessa, jossa kansantalouden kehitys heikkenisi. Tuolloin barometrin mukaan nuoret eivät haluisi kohdentaa leikkauksia missään olosuhteissa terveydenhuoltoon, vanhustenhuoltoon tai lapsiperheiden tukeen. Kevään 1998 barometriin haastatelluista nuorista 78 % katsoi, ettei leikkauksia tulisi kohdentaa ainakaan terveydenhuoltoon vaikka kansantalouden tilanne kiristytisikin. Samoin nuorilta kysyttiin kevään 1998 barometrissä mielipidettä väitteeseen *"Valtion velan vähentämiseksi suomalaista sosiaaliturvaa on edelleen karsittava, esimerkiksi työttömyysturvaa ja opintotukea leikkaamalla"*. Puoli vuotta sitten kaikista vastanneista 83 % oli esitetyn väitteen suhteen joko jokseenkin tai täysin eri mieltä. Erityisen kriittisesti sosiaaliturvan lisäleikkauksiin suhtautuivat keväällä naiset, joista 87 % katsoi, ettei sosiaaliturvaan tulisi tehdä lisäleikkauksia valtion velan vähentämiseksi. Miehistä sosiaaliturvan lisäleikkauksia ei ollut valmis hyväksymään vastaavasti 79 % vastanneista.

Valtion velka huolestuttaa

Työllisyyden hoidon sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden jälkeen nuoret nostavat seuraavan hallituksen päätöksenteon kohteeksi valtion velan vähentämisen. Kaikista vastanneista 12 % piti valtion velan vähentämistä seuraavan hallituksen tärkeimpänä päätöksenteon kohteena. Miehet korostivat naisia useammin valtion velan vähentämisen tärkeyttä seuraavan hallituksen toiminnassa. Miehistä velan vähentämistä tärkeimpänä toimenpiteenä piti 16 % vastanneista ja naisista valtion velan supistamista panostuksen kohteena korosti seitsemän prosenttia barometriin vastanneista. Velan vähentämisen tärkeys korostui myös vanhimmassa barometriin haastattelussa ikäryhmässä. 25–29-vuotiaista nuorista 12 % piti valtion velan vähentämistä seuraavan hallituksen tärkeimpänä päätöksenteon kohteena. Vastaavasti 15–19-vuotiaista nuorista velan vähentämistä panostuksen kohteena korosti yhdeksän prosenttia vastanneista. Palkansaajista velan vähentämistä piti tärkeimpänä asiana seuraavan hallituksen toimissa 13 % ja työttömistä tai lomautetuista nuorista yhdeksän prosenttia vastanneista.

Näiden kolmen seikan jälkeen nuoret katsoivat seuraavan hallituksen panostuksen kohteiksi koulutuksen ja ympäristön suojelun, joita kumpaakin asiaa seitsemän prosenttia vastanneista piti tärkeimpänä tulevan hallituksen toiminnan kohteena. Ympäristön suojelun korostamisen kohdalla tuli eroja eri vastaajaryhmien välillä. Naisista yhdeksän prosenttia piti ympäristön suojelua seuraavan hallituksen tärkeimpänä päätöksenteon kohteena. Miehistä vastaavasti ympäristön suojelua korosti panostuksen kohteena viisi prosenttia vastanneista. Ympäristön suojelun tär-

keys päätöksenteon kohteena korostui myös nuorimmassa vastaajaryhmässä. Ikäryhmässä 15–19-vuotiaat ympäristön suojelun nosti tärkeimmäksi seuraavan hallituksen toimenpiteistä 12 % vastanneista. Puolestaan vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä ympäristönsuojelua panostuksen kohteena korosti neljä prosenttia vastanneista. Ympäristön suojelun merkitystä seuraavan hallituksen toiminnassa korostivat myös opiskelijat ja koululaiset. Näistä joka kymmenes katsoi ympäristön suojelun tärkeimmäksi asiaksi seuraavan hallituksen päätöksenteossa. Työttömistä tai lomautetuista nuorista ympäristökysymyksen nosti tärkeimmäksi asiaksi puolestaan kolme prosenttia vastanneista. Palkansaajista ympäristön suojelua piti tärkeimpänä asiana seuraavalle hallitukselle kuusi prosenttia vastanneista. Koulutuksen kohdalla eri vastaajaryhmien välillä tullut yhtä merkittäviä eroja suhtautumisessa kuin ympäristön suojelun osalla.

Haastatelluille annetuista vaihtoehdoista seuraavan hallituksen tärkeistä päätöksenteon kohteista nuoret kokivat vähemmän tärkeinä maanpuolustuksen ja asuntojen rakentamisen. Kaikista vastanneista neljä prosenttia piti maanpuolustusta tärkeimpänä päätöksenteon kohteena seuraavan hallituksen toiminnassa. Miehistä maanpuolustuksen tärkeimmäksi asiaksi seuraavan hallituksen toimissa nosti kuusi prosenttia vastanneista ja naisista maanpuolustuksen tärkeyttä vastaavasti korosti kaksi prosenttia vastanneista. Maanpuolustuksen merkitystä seuraavan hallituksen päätöksenteossa korostivat myös nuorimpaan haastateltuun ikäryhmään kuuluvat. 15–19-vuotiaista maanpuolustuksen näki tärkeimpänä seuraavan hallituksen panostuksen kohteena kahdeksan prosenttia vastanneista. Vastaavasti ikäryhmässä 20–24-vuotiaat maanpuolustusta piti tärkeimpänä panostuksen kohteena seuraavalle hallitukselle prosentti vastanneista. Asuntojen rakentamisen kohdalla eri vastaajaryhmien välillä ei tullut juurikaan eroja. Lähes kaikissa vastaajaryhmissä kolme prosenttia katsoi asuntojen rakentamisen seuraavan hallituksen toimenpiteistä tärkeimmäksi panostamisen kohteeksi.

Paitsi että nuorilta kysyttiin tämän syksyn barometrissä mielipidettä seuraavan hallituksen tärkeistä päätöksenteon kohteista, he saivat arvioida myös poliittisen päätöksenteon vaikeutta. Barometrissa haastatelluille esitettiin väite *”Useimmat poliittiset päätökset ovat niin vaikeita, että on parempi antaa asiantuntijoiden tehdä ratkaisut”*. Kaikista vastanneista peräti 75 % oli esitetyn väitteen suhteen joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Täysin eri mieltä esitetyn väitteen suhteen vastanneista oli vain kahdeksan prosenttia. Poliittisten päätösten vaikeuden suhteen nuoret ovat varsin yksimielisiä. Eroja eri vastaajaryhmien välillä ei juurikaan tullut. Ikäryhmittäin tarkasteltuna 20–24-vuotiaiden joukossa väitteen suhteen samaa mieltä oli 79 % vastanneista, kun taas 25–29-vuotiaiden ryhmässä poliittisen päätöksenteon oli valmis siirtämään asiantuntijoille 72 % vastanneista.

7. Henkilökohtaisesti tärkeät tulevaisuuden tavoitteet

Ystävät, perhe ja työsuhde

Syksyn 1998 barometrissä nuorilta kysyttiin mielipidettä eräiden asioista ja niiden saavuttamisen tärkeydestä 35-vuotiaaksi mennessä. Haastateltaville nuorilta kysyttiin mielipidettä kahdentoista eri asian suhteen siitä, kuinka tärkeinä nuoret pitävät näiden asioiden saavuttamista tulevaisuudessa. Tärkeimpänä asiana omassa tulevaisuudessaan nuoret pitivät hyvien ja luotettavien ystävien olemassa oloa tai niiden saavuttamista. Kaikista vastanneista 99 % piti hyvien ja luotettavien ystävien olemassa oloa 35-vuotiaana joko erittäin tai melko tärkeänä. Ystävien olemassaolon tärkeys korostui kaikissa vastaajaryhmissä. Eroja eri vastaajaryhmien välillä tulee, kun tarkastellaan ystävien olemassaoloa erittäin tärkeänä pitävien osuuksia. Naisista hyvien ja luotettavien ystävien olemassaoloa tai saavuttamista 35-vuotiaaksi mennessä piti erittäin tärkeänä 92 % vastanneista. Miehistä vastaavasti ystävien tärkeyttä piti tärkeänä 84 % vastanneista.

Ystävien ohella nuoret pitävät oman tulevaisuutensa suhteen tärkeänä asiana pysyvän työsuhteen saavuttamista. Kaikista vastanneista pysyvän työsuhteen saavuttamista 35-vuotiaaksi mennessä piti erittäin tai melko tärkeänä 95 % vastanneista. Eroja eri vastaajaryhmien välillä tulee, kun tarkastellaan pysyvää työsuhdetta erittäin tärkeänä pitävien osuutta. Miehistä pysyvää työsuhdetta piti 35-vuotiaana erittäin tärkeänä 71 % vastanneista ja naisista pysyvän työsuhteen arvioin erittäin tärkeäksi oman elämänsä kannalta 67 % vastanneista. Pysyvää työsuhdetta arvostivat erittäin tärkeänä myös nuorimmat barometriin haastatelluista. 15–19-vuotiaista 74 % piti erittäin tärkeänä saavuttaa pysyvä työsuden 35 vuoden ikään mennessä. Vastaavasti 25–29-vuotiaista haastatelluista pysyvää työsuhdetta arvostiti tulevaisuutensa tavoitteena kaksi kolmasosaa vastanneista.

Hyvien ystävien ja pysyvän työsuhteen jälkeen nuoret tavoittelevat lähitulevaisuudessa omaa perhettä ja lapsia. Kaikista vastanneista 85 % piti oman perheen ja lapsien saavuttamista joko erittäin tai melko tärkeänä 35 ikävuoteen mennessä. Eroja vastaajaryhmien välillä tulee omaa perhettä ja lapsia erittäin tärkeänä pitävien ryhmiä tarkasteltaessa. Miehistä omaa perhettä ja lapsia piti erittäin tärkeänä saavuttaa 35 ikävuoteen mennessä vajaa puolet (46 %) vastanneista. Naisten kohdalla oman perheen ja lasten saavuttamista 35-vuotiaaksi mennessä piti erittäin tärkeänä 58 % vastanneista. Oman perheen ja lasten saavuttamisen tärkeys korostuu myös iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä omaa perhettä ja lapsia piti erittäin tärkeänä saavuttamisen aiheena puolet vastanneista ja vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä perheen ja lasten merkitystä piti erittäin tärkeänä 54 % vastanneista. Eroja perheen ja lasten merkityksen korostamisessa tuli myös palkansaajien ja työttömien nuorten välille. Palkansaajista oman perheen ja lapsien saavuttamista piti erittäin tärkeänä yli puolet (53 %) vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista vastaavasti runsas kolmannes (35 %) piti perheen ja omien lapsien saavuttamista 35-vuotiaaksi mennessä erittäin tärkeänä.

"Kuinka tärkeää Sinulle on, että 35-vuotiaana olet saavuttanut seuraavia asioita?"

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	vain vähän tärkeää	ei lainkaan tärkeää	EOS
luotettavat ja hyvät ystävät	88 %	11 %	0 %	0 %	0 %
pysyvä työsuhde	69 %	26 %	3 %	1 %	0 %
oma perhe ja lapsia	52 %	33 %	10 %	4 %	1 %

Ympäristöystävällisyys ja kulutus

Henkilökohtaisten asioiden ohella nuoret arvostavat tulevaisuuden elämänsä suhteen myös mahdollisuutta tehdä kuluttajana ympäristöä ja luontoa säästäviä valintoja. Kaikista barometriin vastanneista nuorista 86 % piti tärkeänä saavuttaa kuluttajana sellainen asema, jossa voi tehdä ympäristöä ja luontoa säästäviä ratkaisuja. Erityisesti ympäristöä ja luontoa säästävien ratkaisujen teon mahdollisuus 35-vuotiaana korostui naisten keskuudessa. Naisista ympäristöystävällisen kuluttajan asemaa piti erittäin tai melko tärkeänä 93 % vastanneista. Miehistä vastaavasti tärkeänä piti ympäristöystävällisen kuluttajan asemaa 79 % vastanneista. Nuorimassa ikäryhmässä toimintaa tai elämää ympäristöystävällisenä kuluttajana 35-vuotiaana piti tärkeänä 83 % vastanneista. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä ympäristöä ja luontoa säästävien valintojen tekemistä kuluttajana piti tärkeänä 35-vuotiaana 88 % vastanneista.

Kulutuskäyttäytymisen ohella nuoret arvostavat myös korkeaa elintasoja ja sen saavuttamista 35-vuotiaaksi mennessä. Kaikista barometriin vastanneista korkean elintason saavuttamista 35 ikävuoteen mennessä piti erittäin tai melko tärkeänä 80 % vastanneista. Jos naiset arvostivat ympäristöystävällisen kuluttajan roolia, niin miehet arvostivat barometrin mukaan tulevaisuuden saavutuksena juuri korkeaa elintasoja. Barometriin haastatelluista miehistä korkean elintason saavuttamista piti joko erittäin tai melko tärkeänä 84 % vastanneista. Naisista vastaavasti korkean elintason saavuttamista piti tärkeänä 35-vuotiaaksi mennessä 76 % vastanneista. Korkean elintason saavuttamisen toive korostui myös nuorimassa haastatellussa ikäryhmässä. 15–19-vuotiasta nuorista korkean elintason saavuttamista piti erittäin tai melko tärkeänä 35 vuoden ikään mennessä 86 % vastanneista. Vastaavasti vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä korkeaa elintasoja arvosti oman tulevaisuutensa suhteen 74 % vastanneista. Korkea elintaso ja sen saavuttaminen 35 vuoden ikään mennessä korostui myös koululaisten ja opiskelijoiden keskuudessa. Näistä 83 % piti korkeaa elintasoja joko erittäin tai melko tärkeänä saavuttaa omassa tulevaisuudessaan. Vastaavasti korkeasta elintasosta työttömistä tai lomautetuista nuorista ajatteli 72 % vastanneista ja palkansaajista 79 % barometriin vastanneista.

Oman tulevaisuutensa ohella nuoret arvostavat oman tulevaisuutensa kohdalla myös mahdollisuutta matkustaa ja nähdä maailmaa. Kaikista vastanneista 79 % piti erittäin tai melko tärkeänä 35-vuotiaana mahdollisuutta matkustella ja nähdä maailmaa. Naisten kohdalla korostui miehiä useammin matkustelun mahdollisuus ja sen arvostus 35-vuotiaana. Naisista mahdollisuutta matkustella ja nähdä maailmaa piti 35-vuotiaana erittäin tärkeänä 41 % vastanneista. Miehistä vastaavasti matkustelun mahdollisuutta arvosti 35-vuotiaana kolmannes vastanneista.

"Kuinka tärkeää Sinulle on, että 35-vuotiaana olet saavuttanut seuraavia asioita?"

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	vain vähän tärkeää	ei lainkaan tärkeää	EOS
voit kuluttajana tehdä ympäristöä ja luontoa säästäviä valintoja	39 %	48 %	10 %	2 %	1 %
korkea elintaso	21 %	59 %	17 %	3 %	1 %
mahdollisuus matkustaa ja nähdä maailmaa	38 %	41 %	16 %	5 %	0 %

Nuorilta kysyttiin omassa tulevaisuudessaan myös suhdetta omistamiseen sekä sen arvostusta. Oman auton omistamista kaikista vastanneista piti tärkeänä 35-vuotiaana 72 % vastanneista. Oman auton omistamista 35-vuotiaana pitivät erityisen tärkeänä barometriin haastatellut miehet. Miehistä oman auton saavuttamista 35-vuotiaaksi mennessä piti erittäin tai melko tärkeänä 79 % vastanneista. Naisista oman auton saavuttamisen merkitystä korosti vastaavalla tavalla vajaa kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista. Nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä oman auton saavuttamisen tärkeyttä korosti 77 % vastanneista. Vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä oman auton saavuttamisen tärkeyttä tulevaisuudessa arvosti puolestaan 70 % vastanneista.

Oman auton saavuttamisen tärkeyden ohella nuorilta kysyttiin myös asennoitumista omistusasunnon tärkeyteen. Kaikista vastanneista omistusasunnon saavuttamista piti tärkeänä 71 % vastanneista. Omistusasunnon kohdalla miehet pitivät tätä naisia useammin tärkeänä saavuttaa 35 ikävuoteen mennessä. Miehistä omistusasunnon tärkeyttä 35-vuotiaana korosti omassa elämässään 76 % vastanneista. Vastaavasti naisista omistusasuntoa piti omalla kohdallaan tärkeänä saavuttaa tulevaisuudessa kaksi kolmasosaa vastanneista. Palkansaajien ja työttömien kohdalla tuli eroja suhtautumisessa omistusasumisen tärkeyteen 35-vuotiaana. Palkansaajista omistusasunnon tärkeyttä 35-vuotiaana korosti omassa elämässään 72 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista puolestaan omistusasuntoa piti tärkeänä omassa tulevaisuudessaan 59 % vastanneista. Samoin nuorimmassa ikäryhmässä omistusasuntoa pidettiin tärkeämpänä kuin vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä. Nuorimmista omistusasunnon saavuttamista piti erittäin tai melko tärkeänä 79 % vastanneista. Vastaavasti 25–29-vuotiaista omistusasuntoa piti tärkeänä saavuttaa 35 ikävuoteen mennessä vajaa kaksi kolmanesta (64 %) vastanneista.

Omistamiseen ja materiaaliseen hyvinvointiin liittyy tavoitteena myös keskitasoa korkeampi palkka. Kaikista barometriin haastatelluista nuorista piti tärkeänä saavuttaa omassa elämässään keskitasoa korkeampi palkka 35 ikävuoteen mennessä alle kaksi kolmasosaa (62 %) vastanneista. Palkan tärkeyden suhteen tuli selvä ero miesten ja naisten välillä. Miehistä keskitasoa korkeampaa palkkaa tai sen saavuttamista 35 ikävuoteen mennessä piti erittäin tai melko tärkeänä 69 % vastanneista. Barometriin haastatelluista naisista vastaavasti korkeaa palkkaa ja sen saavuttamista omassa tulevaisuudessaan piti tärkeänä 55 % vastanneista. Keskitasoa korkeampaa palkkaa arvostivat myös nuorimmat barometriin haastatellut. Ikäryhmässä 15–19-vuotiaat keskitasoa korkeampaa palkkaa piti tärkeänä saavuttaa 35 ikävuoteen mennessä lähes kaksi kolmasosaa (64 %) vastanneista. Vastaavasti vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä keskitasoa korkeamman palkan saavuttamisen tärkeyttä korosti 58 % vastanneista.

"Kuinka tärkeää Sinulle on, että 35-vuotiaana olet saavuttanut seuraavia asioita?"

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	vain vähän tärkeää	ei lainkaan tärkeää	EOS
oma auto	35 %	37 %	19 %	9 %	0 %
omistusasunto	25 %	46 %	22 %	6 %	0 %
keskitasoa korkeampi palkka	15 %	47 %	29 %	8 %	0 %

Miesten ja naisten välinen ero tuli esille myös haastateltujen arvioidessa hyvän ja arvostetun yhteiskunnallisen aseman merkitystä. Miehistä erittäin tai melko tärkeänä hyvän ja arvostetun yhteiskunnallisen aseman saavuttamista 35 ikävuoteen mennessä piti 57 % vastanneista. Barometriin haastatelluista naisista vastaavasti arvostetusta yhteiskunnallisesta asemasta ja sen tärkeydestä oman tulevaisuutensa suhteen ajatteli alle puolet (49 %) vastanneista. Selvä ero arvostetun yhteiskunnallisen aseman saavuttamisen tärkeyden suhteen tuli myös eri ikäryhmien välillä. Nuorimmassa ikäryhmässä hyvän ja arvostetun yhteiskunnallisen aseman saavuttamista piti tärkeänä 35 ikävuoteen mennessä lähes kaksi kolmasosaa (63 %) vastanneista. Vastaavasti vanhimmassa hyvää ja arvostettua yhteiskunnallista asemaa piti tärkeänä 35-vuotiaana 39 % vastanneista. Hyvää ja arvostettua yhteiskunnallista asemaa omassa tulevaisuudessaan pitivät tärkeinä myös koululaiset ja opiskelijat. Näistä lähes kaksi kolmasosaa piti joko erittäin tai melko tärkeänä saavuttaa hyvä ja arvostettu yhteiskunnallinen asema 35 ikävuoteen mennessä. Palkansaajista vastaavasti arvostettuun yhteiskunnalliseen asemaan ja sen saavuttamisen tärkeyteen suhtautui alle puolet (45 %) vastanneista.

Vähemmän tärkeiksi nuoret näkevät oman tulevaisuutensa suhteen työskentelyn omassa yrityksessä tai politiikassa mukanaolon. Kakista vastanneista työskentelyä omassa yrityksessä piti tärkeänä 35-vuotiaana runsas viidennes (22%) vastanneista. Miesten kohdalla työskentely omassa yrityksessä tai sen tärkeys korostui naisia useammin. Miehistä työskentelyä omassa yrityksessä piti erittäin tai melko tärkeänä 35 vuoden ikäisenä 28 % vastanneista. Vastaavasti naisista katsoi erittäin tai melko tärkeäksi työskentelyn omassa yrityksessä lähitulevaisuudessaan 16 % vastanneista. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä omassa yrityksessä työskentelyä piti tärkeänä 35-vuotiaana neljännnes vastanneista. Vanhimmassa ikäryhmässä puolestaan omassa yrityksessä työskentelyä arvosti omassa tulevaisuudessaan viidennes vastanneista.

Vähiten tärkeänä nuoret arvostivat tulevaisuutensa saavuttamisen suhteen mukana oloa politiikassa. Kaikista vastanneista erittäin tai melko tärkeänä mukana oloa politiikassa 35-vuotiaana piti seitsemän prosenttia vastanneista. Miehistä politiikassa vaikuttamista piti tärkeänä yhdeksän prosenttia vastanneista ja barometriin haastatelluista naisista katsoi politiikassa mukana olon tärkeäksi 35-vuotiaana viisi prosenttia vastanneista.

"Kuinka tärkeää Sinulle on, että 35-vuotiaana olet saavuttanut seuraavia asioita?"

	erittäin tärkeää	melko tärkeää	vain vähän tärkeää	ei lain- kaan tärkeää	EOS
hyvä ja arvostettu yhteiskunnallinen asema	12 %	41 %	36 %	11 %	1 %
työskentely omassa yrityk- sessä	5 %	17 %	41 %	36 %	0 %
olet mukana poli- tiikassa	1 %	6 %	32 %	60 %	1 %

8. Kulttuuripalvelujen merkitys nuorten elämässä

Television sarjaohjelmat ja elokuvat kärjessä

Syksyn 1998 barometrissä nuorilta kysyttiin myös heidän suhdettaan erilaisiin kulttuuripalveluihin ja sitä millaisen merkityksen eri kulttuuripalvelut saavat nuorten elämässä. Haastatellut nuoret saivat arvioida yhdeksää eri kulttuuripalvelua ja niiden merkitystä heidän oman elämänsä tai vapaa-aikansa vieton suhteen.

Tärkeimmäksi oman vapaa-ajan viettönsä suhteen nuoret nostivat annetuista vaihtoehdoista TV:n amerikkalaiset sarjaohjelmat ja elokuvat. Kaikista vastanneista näiden merkitystä omalle vapaa-ajalleen piti joko melko tai erittäin tärkeänä 72 % vastanneista. Amerikkalaiset sarjat ja elokuvat ovat erityisen tärkeitä barometrin antaman tuloksen mukaan nuorimmalle haastatellulle ikäryhmälle. 15–19-vuotiaista näiden merkitystä piti tärkeänä omalle vapaa-ajalleen ja sen vietolle 80 % vastanneista. Vastaavasti ikäryhmässä 25–29-vuotivat amerikkalaisia sarjoja ja elokuvia piti vapaa-aikansa suhteen tärkeinä kaksi kolmasosaa vastanneista. TV:n amerikkalaiset sarjat ja elokuvat korostuivat myös opiskelijoiden ja koululaisten ryhmässä. Näistä amerikkalaisia sarjoja ja elokuvia piti vapaa-aikansa kannalta tärkeinä 75 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetusta nuorista amerikkalaisia sarjoja ja elokuvia piti keskeisinä oman vapaa-ajan viettönsä suhteen puolestaan kaksi kolmasosaa vastanneista. Palkansaajista amerikkalaisten sarjojen ja elokuvien merkitystä oman vapaa-ajan vieton kannalta piti tärkeinä 72 % vastanneista.

Amerikkalaisten TV sarjojen ja elokuvien jälkeen nuoret pitivät keskeisinä oman vapaa-aikansa kannalta kirjastojen videoita ja äänitteitä, rock-konsertteja sekä television suomalaisia sarjaohjelmia ja elokuvia. Kirjastojen videoita ja äänitteitä kaikista vastanneista 62 % piti joko melko tai erittäin tärkeinä oman vapaa-ajan vieton kannalta. Näidenkin kohdalla nuorin barometriin haastateltu ikäryhmä korostaa muita ryhmiä useammin kirjastojen video- ja äänitepalveluiden merkitystä. 15–19-vuotiaista lähes kaksi kolmasosaa (65 %) piti näitä palveluita tärkeinä omalle vapaa-ajan vietolleen. Vastaavasti vanhimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä kirjastojen video- ja äänitepalveluita piti oman vapaa-aikansa vieton kannalta joko erittäin tai melko tärkeinä 57 % vastanneista. Kirjastojen video- ja äänitepalveluita omalle elämälleen ja vapaa-ajan vietolleen työttömistä nuorista piti tärkeänä puolet vastanneista. Koululaisista ja opiskelijoista vastaavasti kirjastojen äänite- ja videopalvelut koki vapaa-ajan vietolleen tärkeänä kaksi kolmasosaa vastanneista.

Rock-konsertteja omalle vapaa-ajalleen piti joko erittäin tai melko tärkeinä 63 % kaikista barometriin vastanneista. Nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä rock-konsertteja vapaa-ajan viettönsä kannalta keskeisinä piti 72 % vastanneista. Vastaavasti vanhimmassa ikäryhmässä rock-konserttien merkitystä vapaa-ajan vieton sisältönä piti tärkeänä puolet vastanneista. Rock-konsertit korostuvat vapaa-ajan vieton muotona myös koululaisten ja opiskelijoiden keskuudessa. Näistä rock-konsertteja piti joko erittäin tai melko tärkeinä 70 % vastanneista. Puolestaan työttömistä tai lomautetuista nuorista rock-konsertteja piti oman vapaa-aikansa kannalta tärkeinä 59 % vastanneista. Palkansaajista rock-konserttien merkitystä vapaa-ajan vieton muotona omalla kohdallaan korosti 61 % vastanneista. Television suomalaisia sarjaohjelmia ja elokuvia vapaa-ajan kannalta tärkeinä piti 63 % vastanneista. Suomalaisen televisio sarjojen ja elokuvien kohdalla ei tullut juurikaan eroja eri vastaajaryhmien välillä.

"Ovatko seuraavat asiat elämäsi ja vapaa-ajan viettosi kannalta erittäin tärkeitä, melko tärkeitä, vain vähän tärkeitä vai ei lainkaan tärkeitä?"

	erittäin tärkeitä	melko tärkeitä	vain vähän tärkeitä	ei lainkaan tärkeitä	EOS
TV:n amerikkalaiset sarjaohjelmat ja elokuvat					
<i>miehet</i>	24 %	49 %	22 %	6 %	0 %
<i>naiset</i>	25 %	49 %	19 %	7 %	0 %
<i>naiset</i>	23 %	48 %	24 %	5 %	0 %
kirjastojen videot ja äänitteet					
<i>miehet</i>	22 %	40 %	25 %	13 %	0 %
<i>naiset</i>	18 %	43 %	25 %	14 %	0 %
<i>naiset</i>	25 %	37 %	26 %	12 %	0 %
rock-konsertit					
<i>miehet</i>	19 %	44 %	26 %	11 %	0 %
<i>naiset</i>	19 %	45 %	26 %	10 %	0 %
<i>naiset</i>	19 %	43 %	26 %	11 %	0 %
TV:n suomalaiset sarjaohjelmat ja elokuvat					
<i>miehet</i>	16 %	47 %	29 %	8 %	0 %
<i>naiset</i>	16 %	48 %	28 %	9 %	0 %
<i>naiset</i>	17 %	46 %	30 %	7 %	0 %

Teatteri, museot ja konsertit

Teatteriesityksiä oman vapaa-aikansa kannalta erittäin tärkeinä piti kaikista vastanneista seitsemän prosenttia ja melko tärkeinä 36 %. Teatterin kohdalla tuli merkityksen korostamisen kohdalla selkeä ero barometriin haastateltujen miesten ja naisten välillä. Naisista teatteriesityksiä piti vapaa-aikansa kannalta tärkeinä 58 % vastanneista. Vastaavasti barometriin haastatelluista miehistä teatteriesityksiä piti vapaa-aikansa kannalta keskeisinä runsas neljännes (27 %) vastanneista. Nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä teatteriesityksiä piti tärkeänä vapaa-ajan vieton suhteen 39 % vastanneista ja vanhimmassa haastatellussa ikäryhmässä vastaavasti teatteriesityksistä ajatteli 46 % vastanneista.

Teatteriesityksiä oman vapaa-aikansa osana arvostivat barometrin antaman kuvan mukaan myös koululaiset ja opiskelijat. Näistä 45 % piti teatteriesityksiä joko erittäin tai melko tärkeinä oman vapaa-ajan vieton osana. Työttömien tai lomautettujen nuorten kohdalla teatteriesitykset saivat selvästi vähäisemmän merkityksen. Työttömistä tai lomautetuista nuorista teatteria tärkeänä vapaa-ajan viettönsä kannalta piti vajaa kolmannes vastanneista. Palkansaajista teatteria piti vapaa-aikansa kannalta tärkeänä puolestaan 43 % vastanneista.

Teatterin ohella nuorilta kysyttiin heidän mielipidettään kulttuurihistoriallisista museoista ja näyttelyistä sekä taidemuseoista ja taidenäyttelyistä sekä näiden roolista vapaa-ajan vieton kannalta. Kulttuurihistoriallisia museoita ja näyttelyitä kaikista vastanneista piti erittäin tärkeinä oman elämänsä ja vapaa-ajan viettönsä kannalta seitsemän prosenttia vastanneista. Melko tärkeinä kulttuurihistorialliset museot koki vapaa-ajan viettönsä kannalta 29 % vastanneista. Kulttuurihistoriallisten museoiden kohdalla tuli selkeä ero niiden tärkeyden kokemisessa naisten ja miesten välillä. Naisista erittäin tai melko tärkeinä kulttuurihistoriallisia museoita vapaa-aikansa kannalta piti 41 % vastanneista ja miehistä museoiden roolin tärkeäksi koki vajaa kolmannes (30 %) vastanneista. Museoiden merkitys nuorten va-

paa-ajan vietolle kasvaa barometrin antaman tuloksen mukaan iän myötä. Nuorimmassa ikäryhmässä kulttuurihistoriallisia museoita piti tärkeänä 29 % vastanneista ja vanhimmassa ikäryhmässä museot koki omalle vapaa-ajalleen tärkeiksi 41 % vastanneista. Kulttuurihistoriallisten museoiden kohdalla työttömät tai lomautetut nuoret poikkeavat näiden tärkeyden korostamisen osalta. Työttömistä nuorista museoita omana elämänsä tai vapaa-aikansa kannalta tärkeinä piti runsas neljännes (26 %) vastanneista. Koululaista ja opiskelijoista museoita vapaa-aikansa tai elämänsä kannalta piti tärkeinä 37 % vastanneista ja palkansaajista vastaavasti ajatteli 36 % vastanneista.

Taidemuseoita ja taidenäyttelyitä vapaa-aikansa kannalta tärkeinä piti kaikista vastanneista neljännes. Naiset erottuvat omana ryhmänään myös taidemuseoiden ja –näyttelyiden merkitystä arvioitaessa. Barometriin vastanneista naisista taidemuseoita ja taidenäyttelyitä kolmannes piti oman vapaa-aikansa kannalta tärkeinä. Miehistä vastaavasti taidemuseoiden ja –näyttelyiden roolia osana vapaa-aikansa korosti 17 % vastanneista. Taidemuseoiden ja –näyttelyiden kohdalla työttömät tai lomautetut nuoret erottuvat muista. Näistä taidemuseoiden ja –näyttelyiden merkityksen vapaa-ajalleen korosti 17 % vastanneista. Vastaavasti koululaisista ja opiskelijoista taidemuseoita ja –näyttelyitä oman vapaa-aikansa osana korosti 30 % barometriin haastatelluista. Palkansaajista taidemuseoiden roolia oman vapaa-aikansa suhteen piti tärkeänä runsas viidesosa (22 %) vastanneista.

"Ovatko seuraavat asiat elämäsi ja vapaa-ajan viettosi kannalta erittäin tärkeitä, melko tärkeitä, vain vähän tärkeitä vai ei lainkaan tärkeitä?"

	erittäin tärkeitä	melko tärkeitä	vain vähän tärkeitä	ei lainkaan tärkeitä	EOS
teatteriesitykset	7 %	36 %	34 %	23 %	0 %
<i>miehet</i>	3 %	24 %	39 %	34 %	0 %
<i>naiset</i>	11 %	48 %	29 %	12 %	0 %
kulttuurihistorialliset museoet ja näyttelyt	7 %	29 %	37 %	28 %	0 %
<i>miehet</i>	3 %	27 %	37 %	33 %	0 %
<i>naiset</i>	11 %	30 %	36 %	22 %	0 %
taidemuseot ja taidenäyttelyt	5 %	21 %	38 %	37 %	0 %
<i>miehet</i>	2 %	14 %	35 %	48 %	0 %
<i>naiset</i>	6 %	27 %	41 %	26 %	0 %

Syksyn 1998 barometrissä nuoret arvioivat myös oopperan sekä sinfonia- ja kamarimusiikin merkitystä oman vapaa-aikansa suhteen. Kakista vastanneista sinfonia- ja kamarimusiikkiesityksiä oman elämänsä tai vapaa-ajan viettönsä suhteen erittäin tai melko tärkeinä piti 12 % vastanneista. Naiset korostavat barometrin mukaan myös musiikin merkitystä miehiä useammin osana vapaa-ajan viettoaan. Naisista sinfonia- ja kamarimusiikkiesityksiä piti tärkeänä 14 % vastanneista. Miehistä klassisen musiikin merkitystä osana vapaa-ajan viettoaan korosti puolestaan joka kymmenes vastanneista. Myös musiikin kohdalla koululaiset ja opiskelijat erottuvat omana ryhmänään nuorten arvioissa sen merkitystä elämälleen tai vapaa-ajan viettoon. Koululaisista ja opiskelijoista sinfonia- ja kamarimusiikkiesityksiä piti tärkeinä omalle vapaa-ajalleen 14 % vastanneista. Työttömistä ja lomautetuista nuorista vastaavasti ajatteli kahdeksan prosenttia vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista sinfonia- tai kamarimusiikkiesityksille ei katsonut olevan

mitään merkitystä omalle elämälleen tai vapaa-ajalleen 71 % vastanneista. Kakkien barometriin vastanneiden nuorten keskuudessa vastaavasti ajatteli 58 %.

Oopperaesityksiä ja -juhlia kaikista barometriin vastanneista nuorista 13 % piti joko erittäin tai melko tärkeinä omalle vapaa-ajan viettoon. Naisista oopperaa piti tärkeänä 17 % vastanneista ja miehistä vastaavasti oopperasta ajatteli kahdeksan prosenttia vastanneista. Koululaisista ja opiskelijoista oopperaesityksiä ja -juhlia osana vapaa-aikaansa korosti 16 % vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista vastaavasti oopperasta ajatteli seitsemän prosenttia vastanneista. Palkansaajista oopperan merkitystä oman vapaa-aikansa osana piti tärkeänä 12 % vastanneista.

"Ovatko seuraavat asiat elämäsi ja vapaa-aikasi vieton kannalta erittäin tärkeitä, melko tärkeitä, vain vähän tärkeitä vai ei lainkaan tärkeitä?"

	erittäin tärkeitä	melko tärkeitä	vain vähän tärkeitä	ei lainkaan tärkeitä	EOS
sinfonia- ja kamarimusiikki esitykset	3 %	9 %	30 %	58 %	0 %
<i>miehet</i>	2 %	8 %	27 %	63 %	0 %
<i>naiset</i>	4 %	11 %	32 %	53 %	0 %
oopperaesitykset ja -juhlit	2 %	11 %	36 %	52 %	0 %
<i>miehet</i>	1 %	7 %	31 %	61 %	0 %
<i>naiset</i>	3 %	15 %	39 %	43 %	1 %

9. *Mihin julkisessa taloudessa tulisi panostaa?*

Tämän syksyn barometrissä nuorilta kysyttiin myös mielipidettä siitä, mihin Suomessa voitaisiin panostaa lisää, mikäli kansantalouteen tulisi liikkumavaraa. Vaihtoehtoina haastateltaville annettiin elämänsisältöpalveluita sekä verotuksen keveneminen. Vapaa-aikaan tai elämänsisältöön liittyvinä asioina nuoret arvioivat lisäpanostuksen tarvetta nuorisotyön, liikunta- ja urheiluharrastusten, kirjastotoimen, museoiden, musiikkiharrastusten, teatteriharrastusten sekä kuvataideharrastusten suhteen.

Tärkeimpänä lisäpanostuksen kohteena nuoret arvioivat omaan vapaa-aikaansa liittyvistä asioista nuorisotyön, johon 93 % katsoi voitavan panostaa lisää joko paljon tai jonkin verran kansantalouden sen salliessa. Eroja eri vastaajaryhmien välillä saadaan, kun tarkastellaan paljon nuorisotyöhön lisäpanostuksia haluavien osuuksia. Naisista paljon nuorisotyöhön haluaisi barometrin antaman tuloksen mukaan panostettavan lisää yli puolet (55 %) vastanneista. Miehistä vastaavasti katsoi tarpeen panostaa nuorisotyöhön lisää 41 % vastanneista. Samoin nuorimmassa ikäryhmässä yli puolet vastanneista katsoi nuorisotyöhön voitavan panostaa paljon lisää, jos kansantalouteen tulisi liikkumavaraa. Työttömistä tai lomautetuista nuorista nuorisotyöhön katsoi voitavan panostaa paljon lisää 41 % vastanneista ja koululaisista ja opiskelijoista lisäpanostuksia nuorisotyöhön korosti puolet vastanneista.

Liikunta- ja urheiluharrastuksiin kaikista nuorista katsoi voitavan kohdentaa lisäresursseja joko paljon tai jonkin verran 77 % vastanneista. Miehet korostivat urheiluharrastuksiin panostamisen naisia useammin tärkeäksi. Miehistä yli neljännes (26 %) katsoi liikunta- ja urheiluharrastuksiin voitavan panostaa paljon lisää. Naisista vastaavasti korosti urheilu- ja liikuntaharrastusten kohdalla alle viidennes (18 %) vastanneista. Myös nuorimmassa ikäryhmässä liikunta- ja urheiluharrastuksiin panostaminen nähtiin muita tärkeämmäksi. Nuorimmassa haastatellussa ikäryhmässä lähes kolmannes (30 %) katsoi urheilu- ja liikuntaharrastuksiin voitavan panostaa paljon lisää. Vanhimmassa ikäryhmässä liikunta- ja urheiluharrastuksiin katsoi voitavan panostaa paljon lisää 18 % vastanneista. Työttömistä ja lomautetuista nuorista liikunta- ja urheiluharrastuksiin halusi panostettavan paljon lisää runsas kymmenes (11 %) vastanneista. Koululaisista ja opiskelijoista vastaavalla tavalla liikuntaharrastusten lisäpanoksiin suhtautui neljännes vastanneista. Barometriin haastatelluista palkansaajista myös runsas neljännes katsoi urheilu- ja liikuntaharrastuksiin voitavan panostaa paljon lisää kansantalouden sen salliessa.

Nuorisotyön sekä liikunta- ja urheiluharrastusten jälkeen nuoret nostavat lisäpanostuksen kohteiksi kirjastotoimen sekä musiikkiharrastukset. Kirjastotoimeen kaikista nuorista katsoi voitavan panostaa lisää 70 % vastanneista. Naiset korostavat kirjastojen merkitystä miehiä useammin. Barometriin vastanneista naisista kirjastotoimeen katsoi tarpeelliseksi panostaa paljon enemmän 16 % vastanneista ja miehistä vastaavasti ajatteli 12 % vastanneista. Paljon lisäpanostuksia kirjastotoimeen halusivat barometrin mukaan myös koululaiset ja opiskelijat. Näistä 16 % katsoi kirjastotoimeen voitavan kansantalouden sen salliessa panostaa paljon nykyistä enemmän. Työttömien ja lomautettujen nuorten kohdalla vastaavasti ajattelevien osuus oli kahdeksan prosenttia vastanneista.

Musiikkiharrastuksiin nuorista halusi lisäpanostuksia kaksi kolmasosaa vastanneista. Naiset katsoivat miehiä useammin myös musiikkiharrastukset lisäpanostusten kohteiksi. Paljon tai jonkin verran lisäpanostusta musiikkiharrastuksiin barometriin haastatelluista naisista piti mahdollisena 70 % vastanneista. Miehistä vastaavasti musiikkiharrastusten lisäpanostamista piti tärkeänä vajaa kaksi kolmasosaa (65 %) vastanneista. Nuorimmassa barometriin haastatellussa ikäryhmässä yli

neljännes (22 %) katsoi musiikkiharrastuksiin voitavan panostaa paljon lisää. Vastaavasti vanhimmissa ikäryhmässä musiikkiharrastuksiin katsoi tarpeen runsaaseen lisäpanostukseen joka kymmenes vastanneista.

"Mikäli Suomen kansantalouteen tulee liikkumavaraa, niin olisiko mielestäsi panostettava lisää seuraaviin asioihin paljon, jonkin verran, vähän vai ei lainkaan?"

	paljon	jonkin verran	vähän	ei lainkaan	EOS
nuorisotyöhön	48 %	45 %	6 %	1 %	0 %
<i>miehet</i>	41 %	49 %	9 %	1 %	1 %
<i>naiset</i>	56 %	40 %	4 %	0 %	0 %
liikunta- ja urheiluharrastuksiin	22 %	55 %	18 %	5 %	1 %
<i>miehet</i>	26 %	53 %	16 %	5 %	1 %
<i>naiset</i>	18 %	57 %	19 %	6 %	1 %
kirjastotoimeen	14 %	56 %	24 %	5 %	1 %
<i>miehet</i>	12 %	56 %	25 %	6 %	1 %
<i>naiset</i>	16 %	56 %	23 %	4 %	1 %
musiikkiharrastuksiin	15 %	52 %	25 %	6 %	1 %
<i>miehet</i>	14 %	51 %	28 %	7 %	1 %
<i>naiset</i>	16 %	54 %	23 %	6 %	1 %

Teatteriharrastuksiin barometriin haastatelluista nuorista yli puolet (56 %) katsoi voitavan panostaa joko paljon tai jonkin verran lisää kansantalouden niin salliessa. Naiset korostivat teatteriharrastusten tärkeyttä merkittävästi miehiä useammin lisäpanostuksen kohteena. Naisista peräti kaksi kolmasosaa (67 %) katsoi teatteriharrastuksiin voitavan panostaa joko paljon tai jonkin verran lisää. Miesten kohdalla vastaavasti teatteriharrastuksista ajatteli 45 % vastanneista. Kuvataideharrastuksiin kaikista vastanneista katsoi voitavan panostaa lisää joko paljon tai jonkin verran puolet vastanneista. Kuvataideharrastusten kohdalla miehet ja naiset eroavat ryhmänä selkeästi toisistaan. Naisista paljon tai jonkin verran kuvataideharrastuksiin oli valmiita kohdentamaan lisäpanostuksia 61 % vastanneista. Miehistä kuvataideharrastukset lisäpanostuksen kohteina näki puolestaan 40 % vastanneista. Museoihin kaikista barometriin haastatelluista nuorista halusi kohdentaa lisäpanostuksia 42 % vastanneista. Naisista museoihin halusi joko paljon tai jonkin verran lisää resursseja 46 % vastanneista ja miehistä 37 % vastanneista.

"Mikäli Suomen kansantalouteen tulee liikkumavaraa, niin olisiko mielestäsi panostettava lisää seuraaviin asioihin paljon, jonkin verran, vähän vai ei lainkaan?"

	paljon	jonkin verran	vähän	ei lainkaan	EOS
teatteri-					
harrastuksiin	8 %	48 %	32 %	10 %	1 %
miehet	5 %	39 %	40 %	14 %	2 %
naiset	11 %	56 %	25 %	7 %	1 %
kuvataide-					
harrastuksiin	8 %	43 %	36 %	12 %	1 %
miehet	6 %	35 %	42 %	16 %	1 %
naiset	10 %	51 %	29 %	8 %	1 %
museoihin	4 %	38 %	41 %	15 %	1 %
miehet	3 %	34 %	44 %	18 %	2 %
naiset	5 %	41 %	39 %	13 %	1 %

Vapaa-aikaan liittyvien asioiden ohella nuoret haluaisivat panostettavan kuitenkin nykyistä enemmän verotuksen keventämiseen. Kaikista vastanneista verotuksen keventämiseen halusi panostettavan lisää joko paljon tai jonkin verran 92 % vastanneista. Eroja eri vastaajaryhmien välillä saadaan, kun tarkastellaan paljon verotuksen keventämiseen lisäpanostusta haluavien osuuksia. Nuorimmassa ikäryhmässä verotuksen keventämiseen halusi panostettavan paljon lisää puolet vastanneista. Vastaavasti ikäryhmässä 25–29-vuotiaat verotuksen keventämiseen halusi panostettavan paljon lisää 62 % vastanneista. Koululaisista ja opiskelijoista verotuksen keventämiseen halusi panostettavan paljon lisää vajaa puolet (48 %) vastanneista. Työttömistä tai lomautetuista nuorista verotuksen keventämisen nosti merkittävän lisäpanostuksen kohteeksi runsas puolet (52 %) vastanneista ja palkansaajista 61 % vastanneista.

"Mikäli Suomen kansantalouteen tulee liikkumavaraa, niin olisiko mielestäsi panostettava lisää verotuksen keventämiseen paljon, jonkin verran, vähän vai ei lainkaan?"

	paljon	jonkin verran	vähän	ei lain- kaan	EOS
kaikki	55 %	37 %	6 %	1 %	1 %
miehet	54 %	37 %	6 %	1 %	1 %
naiset	56 %	36 %	6 %	1 %	1 %
palkansaajat	61 %	31 %	6 %	1 %	0 %
työttömät	52 %	43 %	5 %	0 %	1 %
koul./opisk.	48 %	41 %	8 %	1 %	1 %

10. Lopuksi

Syksyn 1998 nuorisobarometrin mukaan nuorten luottamus yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan on kasvanut. Erityisesti luottamuksen kasvu näkyy poliittisten puolueiden, eduskunnan, ammattiyhdistysliikkeen sekä liike-elämän kohdalla. Nuorten luottamus on säilynyt vahvana erityisesti poliisin, puolustusvoiman sekä oikeuslaitoksen kohdalla, joskin luottamus oikeuslaitokseen on muista poiketen vähän hiipunut.

Barometri antaa myös kuvan nuorisosta, joka on valmis vaikuttamaan tärkeiksi kokemiensa asioiden puolesta muutenkin kuin pelkästään äänestämällä. Nuoret ovat valmiita allekirjoittamaan vetoomuksia ja adresseja, osallistumaan lakkoon tai mielenosoitukseen, kirjoittamaan yleisön osastoon tai keräämään nimiä vetoomuksiin tai adresseihin. Sen sijaan vahvojen keinojen käyttöön suomalaiset nuoret eivät ole kovinkaan valmiita. Rakennusten valtaamista tai väkivallan käyttöä vaikuttamisen muotona suomalaiset nuoret eivät ole valmiita hyväksymään. Vaikuttaminen poliittisiin puolueisiin liittymällä tai niissä toimimalla ei näytä myöskään muodostuvan nuorille kovinkaan houkuttelevaksi vaikuttamisen muodoiksi. Barometrisä on kysytty nuorilta nimenomaan valmiutta vaikuttaa tärkeiksi kokemiinsa asioihin. Todellisuudessa nuoret käyttävät kuitenkin harvoin erilaisia vaikuttamisen muotoja, mutta valmius heillä barometrien antaman kuvaan mukaan vaikuttamiseen on.

Barometreissä on selvitetty myös suomalaisten nuorten suhdetta erityyppiseen laittomaan toimintaan. Nuoret eivät hyväksy kovin yleisesti laittoman toiminnan muotoja, vaan suhtautuvat niihin pääosin kriittisesti. Nuoret eivät hyväksy turkistarhoille tehtyjä iskuja, mutta eivät myöskään nuorisokulttuuriin tavallisesti yhdistettävää julkisten rakennusten töhrimistä. Sosiaaliturvan väärinkäyttöön nuoret suhtautuvat kriittisesti samoin kuin työttömyyskorvausten saamiseen väärin perustein. Verotuksen kiertämiseen pimeää työtä tekemällä nuorten asennoituminen on jopa tiukentunut viimeisen kahden vuoden aikana.

Aiempien barometrien mukaan nuoret kokevat työttömyyden todellisena yhteiskunnallisena ongelmana. Työttömyyden hoidon nuoret nostavat myös keskeisimmäksi seuraavan hallituksen toimenpiteiden kohteeksi. Työttömyyden ohella nuoret korostavat poliittisessa päätöksenteossa sosiaali- ja terveyspalveluita sekä valtion velan vähentämistä. Lisäpanostusta nuoret ovat valmiit hyväksymään kansantalouden sen salliessa nuorisotyöhön, liikunta- ja urheiluharrastuksiin sekä kirjasto-toimeen. Verotuksen keventämisen nuoret nostavat myös keskeiseksi lisäpanostuksen kohteeksi toimenpiteissä, mikäli kansantalouteen tulisi liikkumavaraa.

Omassa tulevaisuudessaan nuoret arvostavat erityisesti hyvien ystävien olemassaoloa, pysyvää työsuhdetta sekä omaa perhettä ja lapsia. Vähiten barometriin haastatellut nuoret arvostavat omassa tulevaisuudessaan osallistumista poliittiseen toimintaan tai työskentelyä omassa yrityksessä. Poliittisen päätöksenteon vierastamista omalla tai osallistumista siihen selittää nuorten kohdalla ehkä heidän käsityksensä päätöksen teon vaikeudesta. Nuoret katsovat yleisesti poliittisten päätösten olevan niin vaikeita, että on parempi antaa asiantuntijoiden tehdä ratkaisut.

KYSYMYSLOMAKE

Nuorisobarometri, elokuu 1998

K1a

Mikä on ammatillinen koulutuksesi?

Oletko suorittanut:

- 1 ammatillisen koulun
- 2 ammatillisen opiston tai ammattikorkeakoulun
- 3 tai korkeakoulututkinnon?
- 4 Ei mitään mainituista

K1b

Entä oletko suorittanut ylioppilastutkinnon?

- 1 Kyllä
- 2 Ei

K1c

Entä vanhempiesi koulutus?

Onko isäsi suorittanut tutkinnon:

K1d

Onko äitisi suorittanut tutkinnon:

- 1 ammattikoulussa
- 2 ammatillisessa opistossa
- 3 tai korkeakoulussa?
- 4 Ei TUTKINTOA
- 5 Ei ISÄÄ / ÄITIÄ / EOS

K2

Opiskeletko parhaillaan jossain oppilaitoksessa tai oletko jossain muussa ammatillisessa koulutuksessa?

- 0 EI OPISKELE tai käy koulua
- Opiskelee:
- 1 Peruskoulussa
 - 2 Lukiossa
 - 3 Ammattikoulussa
 - 4 Ammattiopistossa
 - 5 Yliopistossa, korkeakoulussa tai ammattikorkeakoulussa
 - 6 Työvoima- tai työllisyys- koulutuksessa
 - 7 Oppisopimuskoulutuksessa
 - 8 Ei OSAA SANOA

K3

Mikä seuraavista kuvaa parhaiten nykyistä tilannettasi.

Oletko:

- 1 palkansaaja
- 2 yrittäjä tai avustava perheenjäsen yrityksessä
- 3 työtön tai lomautettu
- 4 koululainen tai opiskelija
- 5 varusmies
- 6 sairaus-, työkyvyttömyys- tai muulla eläkkeellä,
- 7 kotityötä tekevä (äitiysloma)
- 8 vai teetkö jotain muuta?

K4_01

Luotatko seuraavien yhteiskunnallisten instituutioiden toimintaan paljon, jonkin verran, vähän vai ei lainkaan:

Poliittiset puolueet?

- 1 paljon
- 2 jonkin verran
- 3 vähän
- 4 vai ei lainkaan
- 5 EI OSAA SANOA

K4_02 Kunnan ja valtion virkamiehet?

K4_03 Ammattiyhdistysliike?

K4_04 Kirkko?

K4_05 Puolustusvoimat?

K4_06 Poliisi?

K4_07 Eduskunta?

K4_08 Kunnanvaltuusto?

K4_09 Euroopan Unioni?

K4_10 Tasavallan Presidentti?

K4_11 Pankit?

K4_12 Suuryritykset?

K4_13 Oikeuslaitos?

K5_01

Jos asia olisi mielestäsi tärkeä, niin olisitko valmis:

Osallistumaan julkiseen mielenosoitukseen?

- 1 kyllä varmasti
- 2 ehkä
- 3 tuskin
- 4 vai ei varmasti
- 5 EI OSAA SANOA

K5_02 Osallistumaan laksoon työpaikalla tai koulussa?

K5_03 Osallistumaan maksu- tai ostoboikottiin?

K5_04 Käyttämään väkivaltaa poliittisia päättäjiä kohtaan?

K5_05 Kirjoittamaan yleisön osastoon?

K5_06 Allekirjoittamaan vetoomuksen tai adressin?

K5_07 Keräämään itse nimiä vetoomukseen?

K5_08 Osallistumaan rakennuksen valtaamiseen?

K5_09 Ottamaan yhteyttä johonkin poliitikkoon?

K5_10 Liittymään jäseneksi tai olemaan jäsenenä poliittisessa puolueessa?

K6_1

Ovatko seuraavat asiat elämäsi ja vapaa-ajan viettosi kannalta erittäin tärkeitä, melko tärkeitä, vain vähän tärkeitä vai ei lainkaan tärkeitä:

Oopperaesitykset ja -juhlat?

- 1 erittäin tärkeitä
- 2 melko tärkeitä
- 3 vain vähän tärkeitä
- 4 vai ei lainkaan tärkeitä
- 5 EI OSAA SANOA

- K6_2 Taidemuseot ja taidenäyttelyt?
- K6_3 Teatteriesitykset?
- K6_4 Sinfonia- ja kamarimusiikkiesitykset?
- K6_5 Rock-konsertit?
- K6_6 Kirjastojen videot ja äänitteet?
- K6_7 Television suomalaiset sarjaohjelmat ja elokuvat?
- K6_8 TV:n amerikkalaiset sarjaohjelmat ja elokuvat?
- K6_9 Kulttuurihistorialliset museot ja näyttelyt?

K7_02

Seuraavaksi esitän väittämiä erilaisten asioiden hyväksyttävyydestä. Oletko samaa mieltä vai eri mieltä seuraavista väitteistä:

On hyväksyttävää tehdä iskuja turkistarhoille?

- 1 täysin samaa mieltä
- 2 jokseenkin samaa mieltä
- 3 jokseenkin eri mieltä
- 4 vai täysin eri mieltä
- 5 EI OSAA SANOA

K7_03 On hyväksyttävää antaa vääriä tietoja saadakseen toimeentulotukea?

K7_06 On hyväksyttävää maalata iskulauseita rakennuksien seiniin?

K7_08 On hyväksyttävää osallistua ulkomaalaisia vastaan järjestettyyn mielenosoitukseen?

K7_09 On hyväksyttävää kiertää verotusta tekemällä pimeää työtä?

K7_11 On hyväksyttävää nostaa työttömyyskorvausta väärin perustein?

K8_01

Kuinka tärkeää Sinulle on, että 35-vuotiaana olet saavuttanut seuraavia asioita:

Oma perhe ja lapsia? Onko se:

- 1 erittäin tärkeää
- 2 melko tärkeää
- 3 vain vähän tärkeää
- 4 vai ei lainkaan tärkeää
- 5 EI OSAA SANOA

K8_02 Pysyvä työsuhde?

K8_03 Korkea elintaso?

K8_04 Omistusasunto?

K8_05 Hyvä ja arvostettu yhteiskunnallinen asema?

K8_06 Oma auto?

K8_07 Työskentely omassa yrityksessä?

K8_08 Keskitasoa korkeampi paikka?

K8_09 Mahdollisuus matkustaa ja nähdä maailmaa?

K8_11 Voit kuluttajana tehdä ympäristöä ja luontoa säästäviä valintoja?

K8_12 Olet mukana politiikassa?

K8_14 Luotettavat ja hyvät ystävät?

K9_1

Kuinka tärkeinä oman elämäsi kannalta pidät ratkaisuja, jotka tehdään:

Kunnanvaltuustossa? Ovatko ne :

- 1 erittäin tärkeitä

- 2 melko tärkeitä
- 3 vain vähän tärkeitä
- 4 vai ei lainkaan tärkeitä
- 5 EI OSAA SANOA

- K9_2 Eduskunnassa?
- K9_3 Ammattiyhdistysliikkeessä?
- K9_4 Euroopan Unionissa?
- K9_5 Kansalaisjärjestöissä?
- K9_6 Suuryrityksissä?
- K9_7 Pankeissa?
- K9_8 Koulutuslaitoksissa?
- K9_9 Virkakoneistoissa (kunnan ja valtion hallinnossa)?

K10-01

Seuraavaksi esitän väittämiä suomalaisesta yhteiskunnasta. Oletko samaa mieltä vai eri mieltä seuraavien väitteiden kanssa:

Rasismi on lisääntynyt viime vuosina suomalaisten nuorten keskuudessa?

- 1 täysin samaa mieltä
- 2 jokseenkin samaa mieltä
- 3 jokseenkin eri mieltä
- 4 vai täysin eri mieltä
- 5 EI OSAA SANOA

- K10_02 EU-jäsenyys on osoittautunut edulliseksi Suomelle?
- K10_03 Sosiaalinen eriarvoisuus on kasvanut eri väestöryhmien välillä?
- K10_04 Suomen tulisi ottaa vastaan nykyistä enemmän pakolaisia?
- K10_05 Meidän kaikkien tulisi tinkiä omista eduistamme maamme kansainvälisen kilpailukyyn turvaamiseksi?
- K10_06 Nykyinen hallitus on onnistunut tavoitteissaan työttömyyden vähentämiseksi?
- K10_07 Useimmat poliittiset päätökset ovat niin vaikeita, että on parempi antaa asiantuntijoiden tehdä ratkaisut?
- K10_08 Suomeen saa tulla lisää ulkomaalaisia työntekijöitä?

K11_1

Mitkä seuraavista ovat mielestäsi kaksi tärkeintä asiaa, joihin seuraavan hallituksen tulisi erityisesti panostaa. - LUE VAIHTOEHDOT

Mikä on tärkein asia:

K11_2

Entä toiseksi tärkein asia:

- 1 Maanpuolustus
- 2 Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut
- 3 Työllisyys
- 4 Koulutus
- 5 Ympäristön suojelu
- 6 Asuntojen rakentaminen
- 7 valtion velan vähentäminen?
- 8 EI OSAA SANOA

K12_1

Mikäli Suomen kansantalouteen tulee liikkumavaraa, niin olisiko mielestäsi panostettava lisää seuraaviin asioihin paljon, jonkin verran, vähän vai ei lainkaan:

Liikunta- ja urheiluharrastuksiin?

- 1 paljon
- 2 jonkin verran
- 3 vähän
- 4 vai ei lainkaan
- 5 EI OSAA SANOA

- K12_2 Nuorisotyöhön?
K12_3 Kirjastotoimeen?
K12_4 Museoihin?
K12_5 Musiikkiharrastuksiin?
K12_6 Teatteriharrastuksiin?
K12_7 Kuvataideharrastuksiin?
K12_8 Verotuksen keventämiseen?

K13

Mikä seuraavista kuvaa parhaiten omaa asuinpaikkaasi:

KÄYTÄ APUNA OMAA ALUETUNTEMUSTASI, JOS VASTAAJA ON EPÄVARMA.

- 1 maaseudun haja-asutusalue tai kylä
- 2 taajama tai asutuskeskus
- 3 kaupunkilähiö tai esikaupunkialue
- 4 vai kaupungin keskusta?

Loppu

HAASTATTELU PÄÄTTYY.
Kiitos antamistanne tiedoista!

Nuorisoasiain neuvottelukunnan julkaisut

1. *Saarela, Pekka*: Nuorisobarometri 1/97.
2. *Kärkkäinen, Veli-Matti*: Korkeakouluopiskelijat ja nuoret tilastojen valossa vuonna 1994.
3. *Saarela, Pekka*: Nuorisobarometri 2/97.
4. *Ruoho, Kari & Ihatsu, Markku (toim.)*: Kasvatuksellisia ja kuntoutuksellisia kat-sauksia nuorten syrjäytymiseen.
5. *Nurmela, Sakari*: Nuorten järjestökiinnittyneisyys. Yhteenvetoraportti 1998.
6. *Ulvinen, Veli-Matti (toim.)*: Lasten ja nuorten syrjäytymistä koskevan tutkimuk-sen mahdollisuudet.
7. *Saarela, Pekka*: Nuorisobarometri 1/98.
8. *Cederlöf, Petri*: Nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys.
9. *Saarela, Pekka*: Nuorisobarometri 2/98.

Julkaisut löytyvät Nuoran www-sivuilta osoitteesta:

<http://www.minedu.fi/nuora>

ja niitä voi tiedustella Nuoran toimistosta

p. 09 –134 171.